

Bjørnstjerne Bjørnson

En hanske

Skuespil

bokselskap.no
Oslo 2019

bokselskap.no, Oslo 2019

Bjørnstjerne Bjørnson: *En hanske*

Teksten er hentet fra Universitetet i Oslo/dokpro.uio.no. Dokprostekst er basert på *Samlede Digter-Verker*, standardutg. i 9 bind, Kristiania, Gyldendal, 1919–20.

ISBN: 978-82-8319-465-4 (digital, bokselskap.no), 78-82-8319-466-1 (epub), 978-82-8319-467-8 (mobi)

Teksten er lastet ned fra bokselskap.no

FØRSTE HANDLING

En stue med åpne dører ut til en park, hvorigennem man skimter sjøen. På bægge sider af døren vinduer.
En dør på væggen til venstre. På væggen til højre likeså.

Et piano mellem døren til højre og vinduet mot parken; et skap like imot. Helt foran til højre sofa, og en
midt imot til venstre; mindre bord foran hver af dem; lænestoler og lettere stoler.

Første møte

Fru Riis. Nordan.

(Fru Riis i sofaen til venstre. Nordan på en stol midt mellem bordene; han har en strå-hat på hodet; den er skøvet helt bak i nakken; et stort tørklæde over et af knærne; han sitter lænet på sin stok.)

Fru Riis.

De faller rent i staver.

Nordan.

Hvad er det, De spør om?

Fru Riis.

Om saken mot mrs. North – hvad annet?

Nordan.

Saken mot mrs. North. Jeg talte med Christensen i dette øjeblik. Han har lagt ut pengene; for han vil prøve at få bankerne til at stanse. Dette har jeg jo sagt. Hvad vil De mere?

Fru Riis.

Snakket, kære væn, snakket?

Nordan.

Å, manfolkene tier gerne med hværandres historier. – Skal han for resten ikke få det at vite nu, han der inne? Nu er han jo tilstede (*nikker til højre*).

Fru Riis.

Lad os vente!

Nordan.

For pengene må jo betales Christensen tilbage. Det har jeg sagt ham.

Fru Riis.

Naturligvis. Hvor kan De tænke andet?

Nordan (*står op*).

Ja, nu rejser jeg og tar mig ferie, så nu får Christensen stelle med det. – Det var vel storartet igår?

Fru Riis.

Pragt var der ikke.

Nordan.

Nej, hos Christensens er der aldrig overdåd. Men mange var der vel?

Fru Riis.

Jeg har aldrig set så mange i nogen privat fest.

Nordan.

Er Svava oppe?

Fru Riis.

Hun er ute og bader.

Nordan.

Allerede? Kom I så tidlig hjem?

Fru Riis.

Jeg tror, klokken var tolv. Svava vilde hjem. Riis kom sent, tror jeg.

Nordan.

Kort-bordene. – Hun var vel strålende? Hvad?

Fru Riis.

Hvorfor kom De ikke?

Nordan.

Jeg går aldrig til forlovelses-fester og aldrig til bryllop. Aldrig. Disse offer-dyr med krans og slør, – å!

Fru Riis.

Men, kære doktor, De tror jo med os alle, at dette blir et lykkelig ægteskab?

Nordan.

Han er en bra kar. Men allikevel ... Jeg er blet narret så ofte. – Hu, ha!

Fru Riis.

Hun var lykkelig. Og idag som igår.

Nordan.

Det er synd, jeg ikke får se henne. God morgen, frue!

Fru Riis.

God morgen, kære doktor! Altså nu rejser De?

Nordan.

Jeg trænger til en liten pust.

Fru Riis.

Det er vist. Ja, lykke til, da, – og hjærtelig tak!

Nordan.

Tak De, kære frue! *(Gående.)* Det var lejt, jeg ikke fik sige Svava farvel.

Annet møte

Fru Riis. (Senere) Riis.

(Fru Riis tar op af bordet til venstre et hæfte af et utenlandsk tidsskrift, sætter sig godt til rette i sofaen med ansigtet vendt mot parken. Under bægge de følgende møter læser hun, så ofte det kan lade sig gøre.)

Riis *(kommer ut fra høyre i skjorte-ærmerne, optaget af sin skjorte-snip).*

God morgen! – Var det Nordan, som gik?

Fru Riis.

Ja.

(Riis går over mot døren til venstre, vender om og forsvinner atter i døren til høyre, kommer snart igen og gør samme tur, bestandig beskæftiget med skjortesnippen.)

Fru Riis.

Er det noget, hvormed jeg kan hjelpe dig?

Riis.

Slet ikke. Mange tak for resten! Disse moderne skjorter er noget kram. Jeg købte nogle i Paris.

Fru Riis.

Ja, jeg tror, du har et helt dusin med dig?

Riis.

Halv-annet. *(Han går in, kommer ut igen i samme stræv og gør samme tur.)* Jeg går ellers og spekulerer på noget.

Fru Riis.

Det må være en inviklet sak.

Riis.

Det er det også. – Det er det også. – Sannelig! Den snip er da som ... Nå! Endelig! *(Atter in og ut igen, denne gang med sit slips i hånden.)* Jeg tænker på ... jeg tænker på ... hvad vor kære datter er laget sammen af.

Fru Riis.

Hvad hun er laget sammen af?

Riis.

Ja ... hvilke stykker af dig, hvilke af mig, o.s.v. Nemlig, hvilke stykker af dine slægter, hvilke af mine, o.s.v. – Svava er en mærkelig pige.

Fru Riis.

Det er hun.

Riis.

Som helhed er hun hverken dig eller mig; heller ikke os to tilsammen.

Fru Riis.

Svava er meget mere.

Riis.

Noget meget betydelig mere ænogså. (*Han forsvinner igen, kommer atter, denne gang i frakke, kostende sig.*) Hvad sa' du?

Fru Riis.

Ingen ting. – Ellers er det min mor, Svava ligner mest på.

Riis.

Jo, der skulde vi ha det! Svavas stille, behagelige væsen – hvor vil du hen?

Fru Riis.

Svava kan være lidenskabelig nok.

Riis.

Svava overser aldrig formerne som din mor.

Fru Riis.

Du forstod ikke mor. Men det kan jo også være, at de i meget er forskellige.

Riis.

Uhyre! – Kan du nu se, at jeg havde ret, da jeg begynte at pludre sprog med hende, fra hun var bitte liten? Kan du se? Du var imot det.

Fru Riis.

Jeg var imot dette evige plageri – og så imot, at det bestandig gik fra det ene i det andre.

Riis.

Men resultatet, min kære? Resultatet?*(nyner.)*

Fru Riis.

Ja, du vil da vel aldrig sige, at det er sprogene, som har skapt henne?

Riis (*idet han forsvinner*).

Ikke sprogene; men –. (*Der inne fra:*) Sprogene har gjort uhyre! – La' du mærke til henne igår? Hun har *savoir vivre*. Hvad? (*kommer ut igen.*)

Fru Riis.

Det er vist ikke, hvad man mest holder af hos Svava.

Riis.

Nej, nej. – På dampskibet spurte en mig, om jeg var i slægt med den frøken Riis, som havde fåt i stand børne-haverne inne i byen. Jeg sa', jeg havde den ære at være hennes far. Da skulde du set mannen! Jeg fik æbler i halsen.

Fru Riis.

Ja, børne-haverne har fra første stund havt lykken med sig.

Riis.

Det er vel dem, som har forlovet henne også? Hvad?

Fru Riis.

Du får spørge henne.

Riis.

Men du lægger slet ikke mærke til min dragt?

Fru Riis.

Jo, jeg gør.

Riis.

Og skriker ikke et lille-bitte beundrings-skrik? S sammensætningen? Farverne – like ned i skoene?

Hvad? Og lomme-tørklædet også?

Fru Riis.

Hvor gammel er du, Riis?

Riis.

Ti stille! – For resten ... hvad tror du, man holder mig for?

Fru Riis.

Naturligvis for 40 år.

Riis.

«Naturligvis», – hvor klinger det ikke selvforståeligt? – Men denne dragt, den er en slags jubel-ouverture, komponeret i Köln, netop som jeg fik telegrammet om Svavas forlovelse. Tænk, i Köln, ikke ti timer fra Paris! Men jeg kunde ikke vente ti timer; – i den grad blev jeg elegant i min egen forestilling ved at komme i svogerskab med landets rikeste familje.

Fru Riis.

Blev det med *den* dragt alene?

Riis.

Hvilket spørgsmål! – Vænt nu, til mine kufferter kommer gennem toll-boden!

Fru Riis.

Da går det ut over os, kan jeg tænke?

Riis.

Da går det ut over jer! En altfor lykkelig papa, som netop i det store øjeblik befinder sig i Paris –?

Fru Riis.

Og hvad siger du så om festen igår?

Riis.

Jeg rigtig priste dampskibets forsinkelse, så jeg som ved et trylleri stod midt oppe i en *fête champêtre*. Fest for ens egen eneste datter, hvor man selvfølgelig er frygtelig velkommen!

Fru Riis.

Når kom du hjem inat?

Riis.

Mener du ikke, vi måtte spille kort igår også? Jeg kunde ikke undslå mig; for jeg skulde sitte til bords med Abraham, Isak og Jakob, d. v. s. med værten, statsministeren og gamle Holk. Det var en uendelig nåde at få tape sine penge til slike stor-folk. For jeg taper jo altid. – Jeg kom hjem klokken tre, vil jeg anta'. Hvad er det, du læser?

Fru Riis.

«*The fortnightly.*»

Riis.

Har der stået noget i de par måneder, jeg var borte? (*begynner at nynne på en melodi.*)

Fru Riis.

Ja; – her er nu noget om slægts-ary, som du må læse. Det passer til det, vi begynte at tale om.

Riis.

Kænder du den melodi? (*iler opover mot pianoet.*) Det er mode-melodien nu. Jeg hørte den gennem hele Tyskland. (*Spiller og synger; men afbryter.*) Lad mig hente noterne, mens jeg husker det! (*In og kommer ut igen med dem. Sætter sig atter til at spille og synge.*)

Tredje møte

De forrige. Svava (kommer i døren til venstre).

Riis (*ser sig om, stanser, springer op*).

God morgen, min pige! God morgen! Jeg har jo næsten ikke fåt hilse på dig. For i festen tok alle dig fra mig. (*Han kysser hende og følger hende fræm.*)

Svava.

Hvorfor kommer du også så sent hjem fra utlandet?

Riis.

Hvorfor varskuer man ikke, når man skal til at forlove sig?

Svava.

Fordi man selv intet vét om det, før det er skét. God morgen igen da, mor! (*knæler hos hende.*)

Fru Riis.

Å, som du lugter frisk! Du har gåt i skogen efter badet?

Svava (*som rejser sig*).

Ja, og netop som jeg nu kom hjem, gik Alf forbi og hilste op. Han kommer in om et øjeblik.

Riis.

Sant at sige – og sanheden bør man altid sige! jeg havde aldeles opgit at se vor gamle pige så lykkelig.

Svava.

Ikke sant? Jeg havde aldeles opgit mig selv.

Riis.

Intil denne prins kom?

Svava.

Intil denne prins kom, som også havde taget sig god tid.

Riis.

Men som du sat og væntede på fra langt tilbage?

Svava.

Ikke det minste! – Jeg havde ikke engang tænkt på ham.

Riis.

Nu begynder det at bli gådefuldt.

Svava.

Ja, det er en gåde, at to mennesker, som har set hverandre fra barndommen af uten at tænke på hverandre, pludselig ... ! For det var virkelig så. Fra en vis given stund! Han blev i mine øjne en annen.

Riis.

Mens han naturligvis i alle andres er den samme som før?

Svava.

Jeg håber det!

Riis.

Muntrere er han i alle fall blet – i mine øjne.

Svava.

Ja, jeg så, I lo sammen igår. Hvad var det?

Riis.

Vi talte om den beste måte at komme gjennom værden på. Jeg gav ham mine tre berømte livs-regler.

Fru Riis og Svava.

Allerede!

Riis.

De gjorde megen lykke. Husker du dem, vanartede barn?

Svava.

Nr. 1: aldrig prostituere sig.

Riis.

Nr. 2: aldrig falle nogen besværlig.

Svava.

Nr. 3: altid holde sig på moden. – De er ikke *meget* vanskelige at huske; ti de er hverken dunkle eller dype.

Riis.

Men desto vanskeligere at praktisere! Og det er dyden med alle livs-regler. – Jeg gir dig min kompliment for din ny morgen-kjole. Efter omstændighederne er den virkelig «køn».

Svava.

«Efter omstændighederne», d. v. s. uten at du kunde være med.

Riis.

Ja, for *jeg* havde aldrig valgt den besætning, – skønt den «efter omstændighederne» ikke er så ille. Og snittet? – Å-ja!

Vænt nu, til min kuffert kommer!

Svava.

Overraskelser?

Riis.

Store! – For resten har jeg noget straks. (*Går.*)

Svava.

Du, jeg finner ham uroligere æn nogensinne.

Fru Riis.

Glæden, barn!

Svava.

Og dog har fars uro altid noget dæmpet over sig. Far er – (*Riis kommer ut fra højre.*) Vét du, hvad statsministeren sa' om dig igår?

Riis.

Noget skal jo en sådan hærre sige.

Svava.

«Deres far, frøken, er ænnu bestandig vor elegante man *par excellence.*»

Riis.

Ah, a bien dit son excellence! Nej, så kan jeg fortælle dig noget bedre. Du gør din far til ridder.

Svav.

Gjør jeg?

Riis.

Ja, hvem andre? Nu har regeringen også før et par ganger brukt mig en liten smule ved sine forskellige handels-traktater; men denne gang, som svoger af vor store man, blir jeg Olavs-ridder!

Svava.

Jeg gratulerer!

Riis.

Når det regner på præsten, vét du, drypper det på klokkeren.

Svava.

Du er virkelig så uvæntet beskeden i din ny stilling.

Riis.

Ikke sant? Og nu optræder jeg som en beskeden foreviser af elegante kostumer, nemlig tegninger af kostumer (ænnu beskednere!) fra det siste stykke på *français*.

Svava.

Å-nej, far! Ikke nu!

Fru Riis.

Ikke før i eftermiddag begynder vi på det der.

Riis.

Man skulde virkelig tro, at jeg var det eneste fruentimmer her tilstede. Men som I vil! – I kommanderer værden! – Så har jeg et andet forslag i to afdelinger. Først: at vi sætter os!

Svava.

Vi sætter os! (*De to sætter sig.*)

Riis.

Dernæst fortæller du din hjemkomne papa, hvordan dette egentlig gik til. Dette med «gåden», vét du!

Svava.

Å, det! – Ja, du får undskyldte, det kan ikke fortælles.

Riis.

Ikke i sine søte detaljer! Gud, hvem er så barbarisk, i forlovelsens første honning-måned at bede om det. Nej, jeg mente bare det, som er den egentlige *mobile* i det.

Svava.

Å, jeg forstår. Ja, det skal jeg sige dig; for *det* er det samme som at lære at kenne Alf.

Riis.

F. e. Hvorledes kom du i tale med ham?

Svava.

Jo, det var disse vore velsignede børne-haver ...

Riis.

Å-hå! – *Dine* velsignede børne-haver, vil du sige?

Svava.

Når vi er over hundre piger om dem –?

Riis.

Lad gå! Altså han kom med bidrag?

Svava.

Han kom med bidrag, og det gentagende –

Riis.

Å-hå! –

Svava.

Så talte vi engang om luksus. Det var da bedre at bruke tid og penger således æn at bruke dem til luksus.

Riis.

Ja, hvad skal man kalle «luksus»?

Svava.

Derom talte vi slet ikke. Men jeg sa', at jeg holdt luksus for usædelighed.

Riis.

For usæ-? Luksus?!

Svava.

Ja, jeg vét, at det ikke er din mening. Men det er *min*.

Riis.

Din mors, mener du, og din mor-mors?

Svava.

Ganske vist; men også min, – om du tillader det?

Riis.

Gud bevar's!

Svava.

Jeg fortalte den lille episode, som mor, du og jeg oplevede i Amerika, – kan du huske? Vi var med til et *temperance*-møte, og der så vi damer komme kørende op for at støtte afholdenheds-saken, – damer, – ja, vi kænte ikke deres formue; men som de presenterte sig, var de med vogn, hæster, smykker, dragt – især smykker! – værd sådan en, – ja, sådan en –

Riis.

Lad os sige mange, mange tusen dollars! Det er sant.

Svava.

Det *er* sant. Og dette er virkelig like godt utsvævelse på sin måte som drik er det på sin?

Riis.

Nu ja –?

Svava.

Ja, du drar på skuldrene. Det gjorde ikke Alf. Han fortalte, hvad han havde oplevet ... i de store byer. Det var forførdeligt!

Riis.

Hvad var forførdeligt?

Svava.

Afstanden mellem fattig og rik, den grænseløseste nød og den uansvarligste luksus.

Riis.

Å, det! ... Jeg tænkte –. Nu ja: fortsæt!

Svava.

Han sat ikke likegyldig og stelte med sine negler. –

Riis.

Om forladelse!

Svava.

Kære, bliv ved! – Nej, han spådde en stor social revolution og talte sig varm, – og *da* kom det, hvad han havde tænkt sig ved en formue.

Dette var mig i højeste grad uvæntet – og så til dels nyt. Du skulde se, hvor vakker han var!

Riis.

Nå, – vakker?

Svava.

Er *han* ikke vakker? Så mener i alle fall *jeg*. Og mor også –?

Fru Riis (*som læser*).

Og mor også.

Riis.

Mødrene er altid forelsket i sine døtres kærester. Men det går over, når de blir svigersønner.

Svava.

Er dette *din* erfaring?

Riis.

Dette er *min* erfaring. Altså, Alf Christensen er blet til en skønhed? Vi får finne os i det.

Svava.

Han stod der så sikker i sig selv og så klar og ren, ... for det må jeg ha med.

Riis.

Hvad forstår du ved «ren», min pige?

Svava.

Det, som ligger i ordet.

Riis.

Jeg spør netop om, hvad du lægger i ordet.

Svava.

Nå; det, som jeg håber, man lægger i det, hvis man bruger det om mig selv.

Riis.

Du lægger samme mening i det, når det gælder mannen, som når det gælder kvinden?

Svava.

Ja, naturligvis.

Riis.

Og du tror, at Christensens søn –

Svava (*rejser sig*).

Far, du fornærmer mig!

Riis.

Kan det fornærme dig, at han er sin fars søn?

Svava.

I dette stykke er han det ikke! I sådant tar jeg ikke længer fejl!

Fru Riis.

Jeg læser just om arv af anlæg; han behøver ikke netop at ha arvet sin far.

Riis.

Nå, nå; som I vil. Jeg er så bange for alle dine overjordiske teorier. Du kommer ikke igennem med dem.

Svava.

Hvad mener du? – – Mor, hvad er det, far mener?

Fru Riis.

Han mener vel, at slik er ikke manfolkene. Det får man opgi'.

Svava.

Nej, det kan du ikke mene?

Riis.

Men hvorfor så hæftig? – Kom og sæt dig! Hvorledes kan du oven i køpet vite det?

Svava.

Vite? – Hvad?

Riis.

Jo, i hvært enkelt tilfælde –?

Svava.

– om den man, som står foran mig eller går forbi mig, er et urent, motbydeligt dyr, – eller en man?

Riis.

O.s.v., o.s.v.! Du kan ta' fejl, kære Svava.

Svava.

Nej, så lit som jeg tar fejl af dig, far, når du igen ærter mig med dine gruelige grunsætninger. For du er da, trods dem, det kyskeste og fineste manfolk, jeg kænner.

Fru Riis (*lægger boken fra sig*).

Vil du beholde din morgen-kjole på, mit barn? Vil du ikke bytte, før Alf kommer?

Svava.

Nej, mor, du får mig ikke bort fra dette! – Nu har jeg set så mange af mine veninner lægge sig op til «sit hjertes prins», som det heter i visen, og vågne i armene på et dyr. – Jeg skal ikke ha noget af det! Jeg skal ikke ta' fejl!

Fru Riis.

Her er jo ingen lejlighed til at ta' det hæftig. Alf er en hæderlig ung man.

Svava.

Det er han. Men jeg har oplevet den ene oprørende historie efter den andre. – Og nu for en måned siden den med Helga! – Og så har jeg ... ja, nu kan jeg sige det; for nu er jeg lykkelig og tryg, – nu kan jeg fortælle eder, hvorfor det har varet en stund med mig. Jeg turde længe ikke tro mig selv. For også jeg har engang været på veje til at bedrages.

Bægge forældre (*rejser sig*).

Du, Svava?

Svava.

Jeg var ganske, ganske ung. Jeg søkte, som de fleste unge piger, efter mit ideal, og jeg fant det i en ung, kvik man ... jeg vil ikke nærmere betegne ham. Han havde – å, de ædleste grunsætninger, de høyeste mål, – i det stykke fars fulstendige motsætning! Det vilde være for lit' at sige, at jeg elskede ham. Jeg dyrkede ham. –

Men så kan jeg ikke fortælle, hvad jeg opdagede, eller hvorledes jeg opdagede det. Det var dengang, I alle sammen trodde, at jeg var blet –

Fru Riis.

– bryst-syk? Er det muligt, barn? Var det dengang?

Svava.

Dengang. – Ingen tåler, ingen tilgir at bli så bedraget!

Fru Riis.

Og du sa' ingen ting til mig?

Svava.

Den, som ikke har været i min fejltagelse, kan ikke forstå, hvad det er at skamme sig. – Ja, nu er det over. Men det er sikkert, at annen gang tar ingen fejl, som har havt en slik første gang.

(Riis er imidlertid gåt in til højre.)

Fru Riis.

Kanske det så var heldigt for dig?

Svava.

Jeg er vis på, at det var. – Nå ja, – nu er det over. Men det var ikke ganske over, før jeg fant Alf. Hvor er far?

Fru Riis.

Far? Der kommer han, ser jeg.

Riis *(kommer fra højre med hat på og i færd med at drage på en hanske).*

Hør nu, børn-lille! jeg må sørge for mine kufferter på tollboden. Jeg går ned på stationen og telegraferer. I må jo få eders saker i orden; for kongen kommer her snart, og så gæller det!

God morgen da, min søte pige! *(kysser henne.)* Du har gjort os så megen glæde, har du. – Ellers har du der nogle idéer, som ikke ... Nu ja! – *(Gående:)* God morgen!

Fru Riis.

God morgen!

Riis *(idet han atter drar hansken af).*

La' du mærke til den melodi, jeg spille, da du kom in? *(Sætter sig ved pianoet.)* Jeg hørte den over hele Tyskland. *(Spiller og synger; afbryter.)* Men hærre-min, her har jeg jo sat noterne, så du kan spille og synge selv. *(går nynnende.)*

Svava.

Han er morsom! Der er virkelig noget uskyldigt over ham. – Så du ham igår? Det strålede af ham «i hundre brytninger», som man siger.

Fru Riis.

Da så du nok ikke dig selv?

Svava.

Ja-så? Var jeg slik?

Fru Riis.

Din fars datter – fulkommen!

Svava.

Ja, for det nytter ikke at nægte det, mor, at hvor stor vor lykke er, andres vænlighed gør den større. Idag gik jeg og huskede alt fra igår, som havde gjort mig godt, og jeg fant, – ja, jeg kan ikke sige det!
(Lægger sig in til moderen.)

Fru Riis.

Lykkelig er du! – Nu vil jeg se lit til huset.

Svava.

Skal jeg hjelpe dig?

Fru Riis.

På ingen måte. *(De går sammen opover.)*

Svava.

Så går jeg gjennom fars melodi et par ganger, – og så kommer vel Alf snart. *(Moderen in til venstre; Svava til pianoet.)*

Fjærde møte

Svava. *Alf (fra venstre).*

Alf *(kommer sagte, læner sig over hende, så at ansigtet næsten kommer foran hennes).*

Tak for igår!

Svava *(springer op).*

Alf! – Jeg har ikke hørt det ringe?

Alf.

Musikken! Den er også så vakker!

Svava.

Og tak, tak for igår! *(De går fræm.)*

Alf.

Du har vist ingen forestilling om, hvilken lykke du gjorde?

Svava.

En liten smule. Men det må du tie stille med; for det er jo uanstændigt at tilstå det.

Alf.

Til mig talte man jo, og til mor og far. – Der er almindelig glæde hjemme idag.

Svava.

Her også! – Hvad er det, du holder i hånden? Et brev?

Alf.

Et brev. Jeg fik det af pigen, som lukkede op. Et kløgtigt hoved har funnet ut, at hit kom jeg i løpet af formiddagen.

Svava.

Du synes ikke, det var svært at gætte?

Alf.

Ikke overordentlig. Edvard Hansen er afsender.

Svava.

Men til ham kan du gå en snar-vej gennem vor park *(peker ut til højre)*.

Alf.

Det vét jeg. Og da han siger, at det haster, og har understrøket ordet, –

Svava.

– så kan du få min nøkkel, – vær's'go'! *(gir ham den)*.

Alf.

Tak! Mange tak!

Svava.

Å, det er bare egennytte; jo snarere har vi dig igen.

Alf.

Jeg blir her like til middag –

Svava.

Du blir her like til meget længer, gør du. For vi har frygtelig meget at tale om fra igår –

Alf.

Ja, ikke sant?

Svava.

Og meget andet også!

Alf.

Jeg har et højst vigtigt spørgsmål at gøre dig.

Svava.

Har du?

Alf.

Kanske du vil finne det ut, til jeg kommer igen?

Svava.

Da kan det ikke være så vanskelig.

Alf.

Jo, det er. Men du har undertiden inspirationer.

Svava.

Nu da? – –

Alf.

Hvorfor har vi to ikke funnet hverandre for flere år siden?

Svava.

Fordi vi ikke var færdig til det – naturligvis!

Alf.

Hvoraf vét du det?

Svava.

Deraf, at jeg selv dengang var en annen, æn jeg nu er.

Alf.

Men der er natur-slægtskab mellem dem, som elsker hværandre. Det føler jeg. Og *det* var der jo altså også dengang?

Svava.

Natur-slægtskabet mærker vi ikke, dersom vi har utviklet os forskjellig.

Alf.

Det har da vi? Og allikevel –

Svava.

Og allikevel elsker vi; for vejene kan være så forskjellige, de vil, når de bare fører sammen.

Alf.

Til samme tenke-måte, mener du?

Svava.

Nu ja, til at stå sammen som vi to nu.

Alf.

Så riktig godt sammen?

Svava.

Så rigtig godt sammen!

Alf.

Men netop da er det, – ja, når jeg som nu har dig innen mine to arme, – at jeg spør op igen og op igen: hvorfor har jeg ikke gjort dette før?

Svava.

Nej, det tænker jeg ikke på; nej, ikke det minste! Dette er den tryggeste plas i værden; det er, hvad jeg tænker.

Alf.

Kanske uten disse år vilde den ikke ha været det.

Svava.

Hvad mener du med det?

Alf.

Jeg mener ... ja, jeg mener vel i grunden det samme som du, at jeg har ikke altid været den, jeg nu er. Men jeg må skynde mig afsted. Der står i brevet, at det haster. (*De går opover.*)

Svava.

På minuttet kommer det vel ikke an? – For der er noget, jeg først må sige dig!

Alf.

Hvilket? (*stanser.*)

Svava.

Da jeg så dig stå mellem alle de andre, så var det først, som jeg ikke kænte dig. For der var kommet noget nyt over dig, noget fra de andre; ja, du *var* også på en annen måte.

Alf.

Naturligvis! Det er man da altid blant de fræmmede. Da *du* kom in blant damerne, var det, som jeg ikke havde set opmærksomt på dig før. Der er jo også visse mål, en ikke kan ta', før andre kommer til. Nu først vét jeg, hvor omtrentlig stor du er, også hvorledes du bøjer dig – å, lit! – til den ene side, når du hilser ... Og dine farver! Jeg har i grunden ikke set –

Svava.

Nej, vil du nu tie stille og la' mig komme til!

Alf.

– Slet ikke! Vi er jo komne hit igen, og nu *må* jeg afsted! *(De går atter opover.)*

Svava.

Men bare ganske lit! Du tok jo ordet fra mig. Da jeg så dig stå borte blant hærrerne, var det først, som jeg ikke kænte dig. Men i det samme fik du øje på mig og nikkede. Jeg vét ikke, hvad der skete for en forvandling med dig eller med mig; men jeg følte, jeg blev ildrød. Og det varede en stund, før jeg vågede at se på dig igen.

Alf.

Nej, vét du, hvad der hændte mig? Hvær eneste gang én kom for at danse med dig, unte jeg ham det ikke. Nej, ikke i minste måte! Jeg tåler, ved gud, ikke, at nogen annen rører ved dig! *(De omfavner hværandre.)* Og ænda så har jeg ikke nævnt det beste!

Svava.

Og det er?

Alf.

Det er, at når jeg ser dig borte blant de andre og da f. e. et glimt af din arm, så tænker jeg: den arm har lagt om min hals og om ingen annens i hele værden! Hun er min, hun der, og ingen, ingen, ingen annens!

Se, det er det beste af alt sammen!

– Men er vi ikke én gang til komne hit? Dette er jo hekseri! – Nu *må* jeg gå! *(opover.)* Farvel! *(slipper, tar henne igen.)* Hvorfor blev jeg ikke så lykkelig for flere år siden? – Farvel!

Svava.

Jeg tror, jeg følger dig.

Alf.

Ja, ja!

Svava.

Nej, det er sant! Jeg må lære den melodi, til far kommer tilbage. Får jeg ikke lære den nu, så sørger nok du for, at det ikke blir idag.

(Det ringer på port-klokken.)

Alf.

Der er nogen! Lad mig dog komme afsted forinnen! *(Han springer til højre; hun står og vifter efter ham. Hun er på vej til pianoet, da Margit kommer.)*

Femte møte

Svava. Margit. *(Senere) Hoff.*

Margit.

Her er en hærre, som bér om at få –

Svava.

En hærre? Kæenner du ham ikke?

Margit.

Nej.

Svava.

Hvad slags hærre?

Margit.

D'er likesom noget –

Svava.

Noget mistænkeligt?

Margit.

Nej, langt fra. D'er mye pen man.

Svava.

Sig ham, at far ikke er hjemme; han er gåt ned på stationen.

Margit.

Det har jeg sagt ham. Men det er frøkenen, han vil tale med.

Svava.

Bed mor komme in! – Å nej, hvorfor det? Lad ham komme in!

(Margit går.)

Hoff.

Det er frøken Riis, som jeg har den ære at –? Ja, jeg ser, at det er det. Mit navn er – Hoff, Karl Hoff. Jeg rejser i jærn.

Svava.

Men hvad har *jeg* med det?

Hoff.

Jo, for – for havde jeg været et almindeligt hjemmemenneske, så var meget og mangt ikke hændt.

Svava.

Hvad var ikke hændt?

Hoff *(tar fræm en stor tegne-bok, deraf et litet brev).*

Vil De behage behage at læse det der? Eller måske De vil ikke?

Svava.

Ja, hvordan kan jeg afgøre det?

Hoff.

Nej, De må jo vel først -. Værs'go'!

Svava (*læser*).

«I kvæld mellem 10 og 11, at sige, hvis tutlingen ikke er kommet hjem. Du er mig så kær, å, så kær! – Sæt lys i gang-vinduet.»

Hoff.

«Tutlingen», det er mig.

Svava.

Men jeg forstår ikke –?

Hoff.

Her er ét til.

Svava.

«Jeg har samvittigheds-nag. Din hoste forfærder mig, og nu, da du venter –»

Men hvad i al verden skal jeg med dette?

Hoff (*efter en stunds betænkning*).

Ja, hvad tror De?

Svava.

Er det en, jeg skal hjælpe?

Hoff.

Nej, stakkar, hjælp behøver hun ikke mere. Hun er død.

Svava.

Død? Det var Deres hustru?

Hoff.

Det var det. Det var min hustru.

Jeg fant dette og noget til i en liten ... æske. På bunden lå brev-lapperne, – der er flere, – og ovenpå dem noget bom-ull. Ovenpå den lå øren-ringer og slikt efter hennes mor. Og så – disse arm-bånd, her. De er bestemt for kostbare til at være fra mor'en.

Svava.

Hun døde altså pludselig, siden hun ikke –

Hoff.

Det kan jeg ikke sige; bryst-syke tror aldrig, de skal dø. – Hun var ellers så fin og svak. – Tillader De, at jeg setter mig?

Svava.

Vær så god! – Er der barn?

Hoff *(efter en betænkning)*.

– Jeg tror ikke det.

Svava.

De tror ikke –? Jeg spurte om dette, fordi jeg tænkte, det var vor forening, De søkte. – Oprigtig talt, dette piner mig.

Hoff.

Det tænkte jeg nok; – det tænkte jeg nok. – Jeg vét heller ikke rigtig, om jeg ... Ja, De kan ikke forstå dette, De.

Svava.

Nej, jeg kan ikke det.

Hoff.

Nej, De kan ikke det. – Jeg har hørt så meget godt om Dem i flere år. Ja, min hustru roste Dem også.

Svava.

Kænte *hun* mig?

Hoff.

Maren Tang, – hun, som var selskabs-dame hos –

Svava.

– hos Christensens, min tilkommende svigermor? Nej, var det henne? Hun var en dannet, stille dame ... De skulde ikke ta' fejl? Et par sedler uten underskrift, ænog uten datum? Hvad?

Hoff.

Kænte De ikke hånd-skriften?

Svava.

Jeg? Nej. Var den ikke oven i køpet lit fordrejet?

Hoff.

Jo; skønt ikke så meget ænda.

Svava.

De havde vel ellers et bestemt ærende til mig?

Hoff.

Jo, jeg havde. – Men jeg tror, jeg lar det være. De forstår ikke noget af dette, De, ser jeg. – Kanske tror De, jeg er likesom forstyrret? – Og det kan såmæn gerne være, det, ja.

Svava.

Men noget var det vel, De vilde?

Hoff.

Ja, det var det. – Ser De, disse børne-haver ...

Svava.

Nå, så det var dem allikevel?

Hoff.

Nej, det var ikke dem. Men de gjorde, at jeg længe har havt tilovers for Dem, frøken. Om jeg må få lov at sige det: fornemme unge piger, som tok sig noget nyttigt til, det har jeg aldrig før set. Aldrig før.

Jeg er bare en liten falleret købman og rejser nu for andre, en dårlig fyr i mange stykker og har kanske fortjent, hvad jeg har fåt ... Men ænda vilde jeg, at *De* skulde spares. Ja, jeg tænkte, at det var min pligt ... rent ut min pligt. – Men nu, De sitter slik der foran mig ... ja, nu blir jeg bare gruelig ulykkelig. Og så vil jeg Dem ingen ting. (*Rejser sig.*) Slet ingen ting.

Svava.

Dette forstår jeg jo ikke.

Hoff.

De skal bare aldrig bry Dem om mig! Jeg ber Dem mange, mange ganger om undskyldning. – Nej, De må ikke ulejlige Dem! Slet ikke! Jeg har bare ikke været her. Det er det hele.

(Møter ved døren Alf. Da han ser, at Svava blir opmærksom, går han hurtig.)

Sjette møte

Svava. Alf. (Straks efter) **Riis.**

Svava (ser møtet mellem de to og giver et let skrik. Iler derpå op mot Alf. Men da hun står ansigt til ansigt med ham, forfærdes hun. Han vil nærme sig henne for at støtte henne).

Rør mig ikke!

(Hun søger døren til venstre. Man hører henne innenfra låse den af og skyte skåten for. Derpå hører man et utbrud af stærk gråt, som afstanden dæmper noget. Kun et øjeblik.)

(Utenfra lyder melodien fra før, og straks efter ses **Riis** at komme.)

ANNEN HANDLING

Samme rum.

Første møte

Svava. Fru Riis.

(Svava ligger på sofaen til højre, støttet på sin arm og med hovedet vendt mot parken. Moderen sitter ved siden, vendt mot datteren.)

Fru Riis.

Disse kvasse afgørelser, Svava, de er i virkeligheden ingen afgørelser. Ti så kommer der altid så meget bakefter. – Tag dig betænkningstid! Jeg tror, han er en brav man. Lad ham få tid til at vise det! Bryt ikke straks!

Svava.

Hvorfor siger du mig bestandig dette?

Fru Riis.

Men, kære Svava, jeg har jo egentlig ikke fåt sagt dig noget før idag.

Svava.

Men alle dine forsøk har gåt på den melodi.

Fru Riis.

På hvilken skulde de da gå?

Svava.

På din gode gamle, mor, – som er en ganske annen!

Fru Riis.

Et er at lære sit barn at gøre rigtigt valg i livet; –

Svava.

Og et andet at holde det, man lærer?

Fru Riis.

Et andet er selve livet. Der gæller det undertiden at slå af, og da især i et samliv.

Svava.

På uvæsentligheder, ja.

Fru Riis.

Bare på uvæsentligheder –?

Svava.

Ja, på egenheder og slikt, som i grunden er utvækster. Men ikke på selve udviklingen.

Fru Riis.

På *den* med.

Svava.

På *den* med? – Men er det da ikke for vor udviklings skyld, at vi gifter os? Hvorfor skal vi ellers gøre det?

Fru Riis.

Ja, du får se!

Svava.

Nej, det får jeg ikke se; ti så gifter jeg mig ikke.

Fru Riis.

Det skulde du ha sagt før. Nu er det for sent.

Svava (*hun rejser sig i sætet*).

For sent? Om jeg havde været gift i tyve år, jeg havde gjort det samme! (*Lægger sig igen.*)

Fru Riis.

Å, gud hjælpe dig! – Du vét ikke, nej, du vét ikke, hvad du er i for et net! Du får kænne det, straks du begynner at rykke for alvor.

Eller vil du virkelig, at din far og jeg skal kaste fra os alt det, vi har arbejdet op her? At vi skal begynne på igen i et andet land? Ti det har han gentagende sagt i disse dager, at prostitutionen af et opslag, den vilde han ikke finne sig i. Han rejser, og så må jeg jo følge.

Ja, du vrider og vender dig i det. Tænk også på alle de andre! Det er svært at bli så højt sat op, som du blev i forlovelses-gildet. Det er som at løftes op på et stillas, de andre går og bærer. Vogt dig, at de ikke slipper dig ner! Men det gør de, hvis du krænker deres regler for det rigtige.

Svava.

Er dette deres regler for det rigtige?

Fru Riis.

Det vil jeg ikke sige. Men at der ingen skandale sker, hører ubetinget til deres regler for det rigtige. Kanske er det deres første.

Ingen synes om at bli prostitueret, Svava. Aller minst de, som er de mægtigste på sit sted. Og aller – aller minst synes folk om, at deres *barn* blir prostitueret.

Svava (*halvt oppe*).

Du gode gud, er det *mig*, som prostituerer *ham*?

Fru Riis.

Nej, det er vel egentlig ham selv ...

Svava.

Nå! (*lar sig falle ned igen.*)

Fru Riis.

Men det får du dem aldrig til at forstå! – Nej, du gør ikke! – Sålænge bare familien og de nærmeste hvisker om, hvad han har gjort, holder de det slet ikke for prostitution. Ti der er altfor mange, som gør det samme.

Først når det blir kært af al værden, da holder de det for prostitution.

Og blev dette kært i form af opslag: Christensens ældste søn infamt forskut for sin fortids skyld, – de vilde holde det for den største skandale, som kunde overføres dem!

Og dette vilde især gå ut over os. – Og over dem, som er afhængige af os. Du vét, det er ikke så få. Du har jo taget dig af dem, især af barnene. Alt, du har taget dig af her, måtte du vel så slippe. For du måtte følge med os. Jeg er sikker på, at din far gør alvor af det.

Svava.

Å-å!

Fru Riis.

Jeg vilde ønske, jeg kunde sige dig, hvorfor jeg er så sikker på det. Men det kan jeg ikke; – i alle fall ikke endnu. – Nej, du skal ikke friste mig til det.

Der kommer din far. Bare betæknings-tid, Svava! Ikke brud; ikke skandale!

Annet møte

Svava. Fru Riis. Riis (kommer utenfra med et åpent brev i hånden).

Riis.

Nå, ligger du der? (*in i sit rum, hvor han lægger hat og stok fra sig, og kommer ut igen.*) Vel ikke noget alvorligt, – vel?

Fru Riis.

Nej; men –

Riis.

Nu ja! Her er nu brev fra Christensens. Da du ikke vil mot-ta' din forlovede og ikke hans brev, så må du finne dig i, at familien blander sig in. Alt i værden må jo ha en ende. (*Læser.*) «Mellem 11 og 12 giver min hustru, søn og jeg os den ære at aflægge Dem og Deres et besøk». – Det er bare et under, at dette ikke er kommet før! De har sågu' været tålmodige nok.

Fru Riis.

Ja, vi har ikke kommet videre, vi, idag heller.

Riis.

Men hvad tænker du på, barn? Ser du da ikke, hvad *dette* fører til? Du er dog en godhjærtet pige, jeg vét det; du vil dog ikke likefræm ruinere os alle sammen?

Jeg synes sannelig, Svava, at nu har du trådt bestemt nok op i denne sak. De er blet rystede langt in i sin selvsikkerhed både den ene og den andre af dem; det kan du være sikker på. Hvad forlanger du så mere? Eller vil du virkelig gå ænnu længre, nu vel, – stil dine betingelser! De blir sannelig nok antagne.

Svava.

Fy, fy, fy!

Riis (*fortvilet*).

Ja, det går ikke an at ta' det på den måten!

Fru Riis.

Nej, det gør ikke det! Du skulde hellere prøve at jævne det lit, Svava.

Riis.

Du får da virkelig også nedlade dig til at se på, hvem det er, du kaster fra dig. En af landets rikeste familjer, og jeg tør sige, en af de hæderligste med. Jeg har aldrig hørt noget så letsindigt! – Ja, jeg siger det. Letsindigt, siger jeg.

Om her er begåt et – eller flere – fejl-trin, nå, hærre gud ...

Svava.

Ja, tag også ham med!

Riis.

Jamæn gør jeg så, ja! For det er alvorligt nok til det.

Om her også er begået fejl-trin, siger jeg, så er den stakkars unge man nu straffet nok for det. Og vi får da virkelig også være lit rimelige med hværandre! Det er jo et bud, det, vét du, at vi skal være rimelige og tilgi'. Vi *skal* tilgi'! Og vi skal mere. Vi skal hjælpe den, som fejler, – vi skal rejse den, som faller, – vi skal føre på ret vej ... ja, føre på ret vej. Det kan *du* så godt! Det ligger just for dig, det!

Som du selv vét, min kære, er det sjælden, at jeg taler moral eller den sort. Det klær mig rent ut ikke; jeg føler det altfor vel. Men ved denne lejlighed kan jeg ikke undlade det.

Begyn med at tilgi', mit barn; begyn med det!

Overhovedet: kan du tænke dig et længre samliv, uten at ... uten at, – ja, uten *det*?

Svava.

Men her er ikke tale om noget længre samliv; heller ikke om at tilgi'. For jeg vil aldeles ikke ha mere med ham at bestille.

Riis.

Nej, men dette går over alle grænses!

Fordi han har våget at elske nogen før dig ... ?

Svava.

– nogen? –

Riis.

Ja, hvad der er mere, det vét jeg ikke!

Nej, jeg gør ikke! Det er også fanden, som folk sladrer og baktaler! Men jeg siger: fordi han har våget at se på nogen, før han så på dig, ja, før han *tænkte* på dig, derfor skal han evig forkastes? Hvor mange blev så gifte, om jeg tør spørge? Al værden forsikrer, han er en så hæderlig, brav ung man, at den stolteste pige

trygt kan tro sig til ham, – ja, du sa' det for en tid siden selv! Nægt det ikke! Men nu skal han pludselig forkastes, fordi *du* ikke er den første, han har møt?

Der er nå måte på hovmod også! Jeg har aldrig hørt noget urimeligere, jeg for min del.

Fru Riis.

Mændene er ikke slike.

Riis.

Æn pigerne da? Er *de* slike? De spør sandelig ikke efter, om deres forlovede har været gift før – se, der kom jeg til at sige «gift»? Du kan gå ut fra, han har været gift. Nu, hvorfor ikke? Det gør de andre piger. Ja, det nytter ikke at nægte dette! For jeg vét, at du vét det! Du har da været på bal? Hvem er mest i vinden på ballerne? Netop de, som har noget, – nå, noget don Juanlystigt omkring sit navn. De tar luven fra alle de andre! Du har selv set det de hundre ganger!

Er det kanske bare på bal? Blir de kanske ikke gifte? I regelen får *de* de allerbeste gifter!

Fru Riis.

Det er sant.

Riis.

Javist er det sant. Og i regelen blir de sandelig gode ægtemæn også!

Fru Riis.

H-m?

Riis.

Å, jovist gør de så! – Ja, hærre gud, nogle undtagelser. Saken er, at ægteskabet har en forædlende inflydelse. Og her er kvinnen i sit skønneste kall. I sit allerskønneste kall!

Svava (*som har rejst sig*).

Jeg kan til nød høre slikt af dig. For jeg væntede det ikke bedre.

Riis.

Takker så meget!

Svava (*som nu kommer helt fræm*).

Man skulde virkelig tro, at ægteskabet var en højere vaske-anstalt for manfolk, –

Riis.

Ha, ha! –

Svava.

– og at manfolkene kunde komme og kaste sig in i den, når de vilde, – og som de vilde!

Riis.

Nej, men –

Svava.

Jo! Og det er smigrende – å, meget smigrende for mig, din datter, at du holder mig for så særdeles skikket til en slik storvask-bestilling! Jeg skal for øvrigt ikke ha noget af den.

Riis.

Men dette er da ...

Svava.

Ja, hør nu lit på mig også! Jeg tror ikke, jeg i alle disse dager har sagt for meget.

Riis.

Nej, vi har jo ikke fåt tale til dig.

Svava.

Du, far! Du har en del grunsætninger til utstillingsbruk.

Riis.

Til –?

Svava.

Jeg vil ikke dermed sige, de ikke er dine. Men du er så god, så hæderlig, så fin i hele dit liv, at jeg bryr mig ikke det ringeste om dine grunsætninger.

Men mors bryr jeg mig om. For mors er det, som har dannet mine. Og når så jeg vil handle efter dem, da løper mor sin vej.

Fru Riis og Riis.

Men, Svava ... !

Svava.

Det er mor, jeg er vred på. Det er mor, jeg ikke kan tåle.

Riis.

Svava dog ... !

Svava.

For er der noget, mor og jeg har været enige om, så er det om den letfærdige måde, manfolkene forbereder sig til ægteskabet på, og om de ægteskaber, som deraf blir følgen. Vi har forfulgt dette, mor og jeg, gennem mange år! Og vi er fulkommen enige om, at det er *før* ægteskabet, at ægteskabet forspilles.

Men da så mor her forleden begynte at slå om ...

Fru Riis.

Nej, det kan du ikke sige! Jeg tror nemlig, at Alf er en hæderlig ...

Svava.

Men da så mor her forleden begynte at slå om, ja, jeg kunde ikke være blet mere forundret, om nogen havde kommet in og meldt, at de havde møt mor ute på gaten, mens hun sat her og talte med mig.

Fru Riis.

Jeg bér dig jo bare at give tid! Jeg siger dig ikke imot!

Svava.

Nej, lad mig nu få tale!

Bare ét eksempel! Engang jeg var halv voksen, kom jeg springende in her fra parken. Vi havde nylig købt dette sted, og jeg var så glad. Da stod mor der henne ved døren og lænte sig op og gråt. Det var en dejlig sommerkvæl. «Hvorfor gråter du, mor?» sa' jeg. Hun lot længe, som hun ikke så mig. «Hvorfor gråter du, mor?» og jeg gik nærmere; men jeg rørte ikke ved hende. Hun vendte sig fra mig og gik op og ned her et par ganger. Så kom hun. «Barn,» sa' hun og drog mig in til sig. «Slå aldrig af på det, som er godt og rent, ikke for nogen pris! Det er så fejgt, og en angreer det så forfærdelig. For en må bestandig slå mere af, og mere af, og mere af.»

Jeg vét ikke, hvad det galt; jeg har aldrig spurt. Men sommer-kvællen og mor, som gråt, og ordene, de stærke ord, ... ingen kan overdrive, hvad dette har været for mig! *Jeg* kan ikke slå af. Forlang det ikke!

Alt, som gjorde ægteskabet skønt for mig, det er borte. Min tro, min tryghed. Å, borte!

... Nej! – Nej, således kan det jo ikke begynde; I har synd af at ville inbille mig det. Gennem slik skuffelse – og slik ydmygelse? Nej! Så hellere sitte ugift, – om det skal være i et fræmmed land. Jeg skal nok finne noget at fylle livet med; det er bare nu, jeg er så overgit. Og alt er bedre æn at fylle det med urent. Den, som ikke straks viser *det* ifra sig, gør sig til medskyldig. Kanske er der dem, som tåler slikt. Jeg ikke. Nej, ikke jeg!

I tror, det er hovmod? Fordi jeg er harm? Visste I, hvad vi to havde aftalt og opgjort, – så forstod I det! Og visste I, hvad jeg tænkte om ham, hvor højt jeg satte ham, ... ja, da fattede I også, hvor ulykkelig jeg nu er! hvor grænseløst jeg har tapt! – – Hvem gråter? Mor?! - (*Hun iler hen, knæler og lægger hodet i hennes fang. Stilhed. – Riis in til højre.*)

Hvorfor kan ikke vi tre holde sammen? Hvis vi gør det, hvad har vi da at frygte? Hvad er i vejen? Far, hvad er i vejen? – Men hvor er far –? ... (*Ser Nordan utenfor vinduet.*) Onkel Nordan! Nej, det var uvæntet! (*Ilær opover, kaster sig i hans arme og brister i gråt.*)

Tredje møte

De forrige. Nordan.

Nordan.

Store, store tosse-per! – Overmåde store tosseper!

Svava.

Å, nu må du tale med mig!

Nordan.

Er det ikke derfor, jeg er her?

Svava.

Og jeg, som trodde, du var oppe i fjællene og kunde ikke høre fra os?

Nordan.

Var jeg ikke? Men telegram på telegram, så langt *de* kunde række, og siden ilbud på ilbud; – og nu til sist ... ja, jeg tør vel ikke mere nævne hans navn her nu –?

Riis (*som er kommet ut fra højre*).

Endelig! Hvor vi har ventet!

Fru Riis (*som endelig har rejst sig og kommer*).

Tak, fordi De kom, kære doktor!

Nordan (*ser på hende*).

Her går det nok stærkt til, her?

Fru Riis.

Til Dem behøver jeg ingen ting at sige.

Nordan.

Ja, gå nu med jer, bægge to! Lad tosse-per og mig få tale sammen. (*Fru Riis in til venstre, fulgt af Svava.*)

Riis.

Jeg må bare få lov at sige, at om en stund –

Nordan.

– kommer hele den christensen'ske –, jeg vét det! Gå nu!

Riis.

Nordan! *(hvisker.)*

Nordan.

Ja-ja! – – Å-ja! – Nej, naturligvis! *(unddrar sig hviskingen.)* Tror du ikke, jeg kan det der? Gå med dig!

Svava *(som har fulgt moderen, kommer ut fra venstre, samtidig med at faderen går in til højre).*

Kære Nordan, – endelig får jeg da en, som holder med mig!

Nordan.

Nå, så det får du?

Svava.

Å, onkel Nordan, hvad dette har været for dager!

Nordan.

Og nætter også, kan jeg tænke? – Skønt du ser ikke så dårlig ut ænda.

Svava.

De siste nætter har jeg sovet.

Nordan.

Således! Så skønner jeg, hvorledes det står! Du er en strid en, er du.

Svava.

Ja, begyn nu ikke med at sige alt det, du ikke mener, onkel.

Nordan.

– Jeg ikke mener? –

Svava.

For det gør du jo altid. Og det har vi ikke tid til nu. Det brænder i mig!

Nordan.

Hvad er det også, du har fåt i stand?

Svava.

Se, der begynder du jo!

Nordan.

Begynder? Hvem pokker har inbilt dig, at jeg siger andet æn, hvad jeg mener? Kom nu, lad os sætte os!
(sætter en stol midt i rummet.)

Svava *(sætter sin stol halvt imot hans).*

Se så!

Nordan.

Du har jo, siden jeg var her sist, utstedt en splitter ny lov for kærlighed? Jeg gratulerer!

Svava.

Har jeg?

Nordan.

En overjordisk, Svava-svævende en! Formodentlig fra serafernes harmoni-lære?

«Der er bare én kærlighed til, og den har bare én genstand.» Punktum!

Svava.

Har *jeg* sagt det?

Nordan.

Er det ikke du, som forkaster en ung man, fordi han har understået sig at elske, før han så dig?

Svava.

Tar *du* det også på den måten?

Nordan.

På den måten? Som om der mellem forstandige folk gaves en annen?

En ung prægtig fyr rigtig tilbér dig; en stor familie slår op fløj-dørene sine for dig som for en fyrstinne. Og så kommer du og siger: «Du har ikke ventet på mig, fra du var en smågut! *Væk!*»

Svava (*springer op*).

Nej, du også! Nej, du også! Og den samme lekse! Den samme *dumme* lekse!

Nordan.

Jeg kan sige dig det med én gang: Tar du ikke hensyn til alt det, som kan siges imot dig, så er *du* dum! Det nytter dig ikke at løpe fra mig og fare op og ner; for så begynder jeg også at fare op og ner. – Kom her og sæt dig! Eller *tør* du ikke gå med på en undersøkelse?

Svava.

Jo, jeg *tør!* (*hun kommer og sætter sig.*)

Nordan.

For sæt nu, at dette er et overmåde tvilsomt spørgsmål, som forhandles af alvorlige mænd og kvinder over hele verden?

Svava.

Det vedkommer bare mig! Og for mig er det aldeles ikke tvilsomt.

Nordan.

Du misforstår mig, barn! *Du* skal til slut afgøre din egen sak, du og ingen annen. Naturligvis!

Men når det, du skal afgøre, ikke er så like til, som du kanskje tror; når det i dette øjeblik sysselsætter tusener og tusener, – pligter du så ikke at ta' hensyn til de almene forhold og til, hvad her er tænkt og sagt om dem?

Er det ikke samvittighedsløst at dømme i den enkelte sak uten at gjøre det?

Svava.

Jeg forstår! Jeg tror, at dette, du forlanger af mig, det har jeg gjort. Spør mor!

Nordan.

Nu ja, du og din mor har snakket og læst en del om ægteskab, om kvinne-sak, om at klasse-forrettigheder er ophævede, – nu skal også køns-forrettigheder ophæves. Men dette specielle spørsmål?

Svava.

Hvad har jeg overset, tror du?

Nordan.

Altså! Har du ret til at være like stræng mot mannen som mot kvinnen? Hvad?

Svava.

Ja, naturligvis!

Nordan.

Er dette så naturligt? Gå ut og spør dig for! Af hundre, du møter, vil de nitti svare nej, og *det selv af kvinderne!*

Svava.

H-m? Det begynner at bli annerledes!

Nordan.

Nu ja. Men der skal kunnskab til for at afgøre det spørgsmål.

Svava.

Mener du, hvad du siger?

Nordan.

Det kommer dig ikke ved! For resten mener jeg altid, hvad jeg siger. – En kvinne kan gifte sig 16 år gammel. En man må vente, til han er 25 og 30. – Der er forskel!

Svava.

Der er forskel! For der lever langt, langt, langt flere ugifte kvinner æn mæn. Og disse viser selvbehærskelse. Manfolkene, de finner det makeligere at gøre en lov af sin mangel på selvbehærskelse, de!

Nordan.

Slike svar røber uvidenhed! Mennesket er et polygamisk dyr, likesom mange andre dyr, og det støtter teorien uhyre, at der er langt flere kvinfolk til æn manfolk. Ja, dette er noget, som du aldrig har hørt før?

Svava.

Jo, jeg har, hr. doktor!

Nordan.

Le ikke af videnskaben! Hvad pokker skal vi så tro på?

Svava.

Må jeg bare få be' om, at manfolkene får like så meget bryderi af sine barn som kvinderne? Å, lad dem få det, onkel! Så tænker jeg, de også snart får andre principer. Å, lad dem det!

Nordan.

Det har de ikke tid til; de skal styre verden!

Svava.

Ja, de har selv fordelt rollerne! – Hør nu, hr. doktor! Er det feigt, ikke at leve efter sin egen lære? *(hun lægger sig på knæ ved siden af ham.)*

Nordan.

Ja, naturligvis er det feigt.

Svava.

Hvorfor lever ikke du efter din?

Nordan.

Jeg? – Jeg har altid været et uhyre. Kære, vet ikke du det, da?

Svava.

Søte onkel Nordan ... du bærer slike lange hvite lokker ... Hvorfor gjør du det?

Nordan.

Nå, – det har sine grunne.

Svava.

Hvilke? –

Nordan.

Ja, det skal vi ikke in på nu.

Svava.

Du har engang fortalt mig det.

Nordan.

Har jeg?

Svava.

Jeg vilde ta' i dine lokker; men det lot du mig ikke gøre. Og så sa' du: «Vét du, hvorfor du ikke får lov til det?» – «Nej,» svarte jeg. – «Fordi at det har ingen gjort på 34 år.» – «Hvem var det, som sist rørte ved dem?» spurte jeg. – «Det var en liten pige, som du ligner,» svarte du.

Nordan.

Nej, så jeg har fortalt dig det der?

Svava.

– «Og hun var en yngre søster til din bestemor,» sa' du til mig.

Nordan.

Hun var det. Javist var hun så. Og du ligner hende, mit barn.

Svava.

Og så fortalte du mig, at det år du blev student, stod hun engang ved siden af dig, og så tok hun flere af dine lokker i hånden på én gang. «Du skal aldrig bære lokkerne kortere æn som så,» sa' hun. – – –

Hun rejste, og du rejste. Og om en tid skrev du og spurte hende, om ikke det var så, I to skulde holde sammen? Jo, svarte hun. Og en måned efter var hun død.

Nordan.

– var hun død.

Svava.

Og siden har du, underlige onkel Nordan, holdt dig for gift med hende. (*Han nikker.*) Og fra den kvælstund, du fortalte mig dette, – og jeg lå længe våken og tænkte det over igen ... fra den gang vilde også jeg i

min tidlige ungdom vælge mig en at gå og være sikker på ... Og så valgte jeg ille.

Nordan.

Virkelig, Svava?

Svava.

Spør mig ikke mere om det! – Men så valgte jeg én gang til, og da var jeg sikker! For aldrig har klarere øjne set in i andres. – Og som vi havde det sammen! Dag efter dag, bestandig ny, bestandig for kort. Nu tør jeg ikke tænke på det.

Å, det er synd at bedrage således! Ikke med ord, det er sant; men ved at la' os sværme og gi' os hen. Ikke med ord, nej. Og dog med ord. For de tar jo mot vores og tier til dem og gør dem derved til sine. De fryder sig ved vor troskyld som stykke af en ufordærvet natur; men netop derved bedrager de os. For der opstår en fortrolighed og spøg af det fræm og tilbage, som bare kan ha én forudsætning; så tænker vi. Og så var det tvetydigt.

Jeg forstår ikke, at nogen kan handle så mot den, de elsker. For han elskede mig –!

Nordan.

– han elsker dig!

Svava (*idet hun rejser sig*).

Men ikke som jeg elskede ham! *Jeg* har i disse år ikke givet mig bort i småt. Dertil har jeg tænkt for stort om det at elske og bli elsket. Men just derfor var min trang stærk; dig tør jeg sige det. Da den fik lov, tok den næsten magten fra mig. Men jeg følte mig så uendelig tryk hos ham, og derfor lot jeg ham se det og havde min fryd af, at han så det.

Dette er det, som nu krænker mig! For dertil var han ikke værdig.

Han siger til mig: jeg tåler ikke, nogen annen rører ved dig! Han siger til mig: når jeg ser et glimt af din arm, så tænker jeg, den har lagt om min hals, om min og om ingen, ingen annens. – Og jeg kanner mig stolt og lykkelig ved det; for det er sant. Jeg har de hundre ganger følt, at det vilde én engang sige mig.

Men jeg har ikke følt, at den, som sa' det, han skulde selv – å, afskyligt! Da får det en betydning, som gør, at jeg hater ham! Ja, når jeg bare tænker på, at han har omfavnet mig, har rørt ved mig, – så skælver det i mig.

Jeg sætter ingen regler for nogen annen; men min gir sig selv. Alt i mit væsen, det første og siste, gir den. Lad *mig* være i fred!

Nordan.

Ja, dette er alvorligere og går dypere, æn jeg havde anelse om. Ingen forstår det således, Alf allerminst. *Han* er bare krænket, – bedrøvet og krænket over, at du kan ha mistillid til ham.

Svava.

Jeg vét det.

Nordan.

Ja, tag det ikke så afvisende! Ti så vil sannelig de fleste tænke.

Svava.

H-m? Det begynner at bli annerledes!

Nordan.

De fleste vil tænke: andre piger tilgir sådant; netop fordi de elsker.

Svava.

Der er dem, som vil svare: havde hun *ikke* elsket, så havde hun nok også tilgit.

Nordan.

Og dog, Svava? Og dog –?

Svava.

Men, onkel, du forstår ikke? Og jeg tror ikke, jeg kan forklare det heller. For da måtte jeg kunne forklare, hvad det er, vi lægger in i den mans åsyn, væsen, gang, som vi elsker, – i hans røst, i hans smil. Det er dette, som er borte. Betydningen er borte.

Nordan.

For en stund, ja; til du har fåt luft ...

Svava.

Nej, nej, nej! Kan du huske en vise, jeg synger, om billedet af den, vi elsker? At det bestandig stiger fræm i glæde, omgivet af glæde? Kan du huske det?

Nordan.

Ja.

Svava.

Nu ja; – *det* gør det ikke længer! Det kommer naturligvis, men bestandig i smærte. Bestandig!

Og det skal vi tilgi'? Fordi de andre piger tilgir? Men hvad har de da elsket, disse andre piger? Kan du sige mig det? For det, som jeg har elsket, ja, det er borte. Jeg sætter mig ikke hen for at drømme det fræm igen. Jeg skal skaffe mig andet at bestille.

Nordan.

Ja, nu er du forbitret. Du har fåt dit ideal ordentlig knust, og sålænge smærten sitter i, nytter det ikke.

Derfor bare én ting; en eneste liten ting! Men den skal du også love mig?

Svava.

Hvis jeg kan.

Nordan.

Du kan! Her er hensyn at ta'. Bed om betæknings-tid!

Svava.

– Å! – Det har mor skrevet til dig!

Nordan.

Om så var? Din mor vét, hvad det her gæller.

Svava.

Hvad det gæller? I taler så mystisk, som om vi stod på usikker grun. Gør vi da det? Far taler om at forlade landet. Hvorfor?

Nordan.

Han tror vel så at være nødt til det.

Svava.

Far? Økonomisk?

Nordan.

Langt fra! Nej, men folkesnakket vil kaste sig over jer. For det er svært utfordrende, dette.

Svava.

Å, vi står nok for kritik! – – Ja, far har underlige grunsætninger, vét du; men i sit liv –? – Der er da vel ingen, som tviler på det?

Nordan.

Hør nu, min pige! Ingen kan forbyde folk at finne på. Vær forsigtig!

Svava.

Ja, hvad mener du?

Nordan.

Jeg mener, du skal gå ut i parken og samle dig lit, før Christensens ringer på. Forsøk at bli rolig, kom så rolig in og bed om betæknings-tid. Det er det hele! De gir dig den straks; for de er nødt til det. Ingen ting er skét, og alle veje er åpne. Gør nu det!

Svava.

Jeg *har* betænkt mig. Og I får mig aldrig til noget annet!

Nordan.

Nej, nej. Så er det bare en form, da!

Svava.

H-m? I mener noget mere med det?

Nordan.

Å, hvor du er egensindig! – Kan du da ikke gøre det – lad mig sige for din mors skyld? Din mor er en brav kvinde.

Svava.

Hvad må de tro, når jeg kommer in og siger: «Vil I ikke gi mig betæknings-tid?» – Nej, dette kan jeg ikke.

Nordan.

Hvad vil du da sige?

Svava.

Jeg vil helst ingen ting sige. Men må jeg endelig ...

Nordan.

Naturligvis!

Svava.

Ja, nu skal jeg gå ut og tænke på det. (*Går.*) – Men det der, som du vil, blir det ikke.

Nordan (*som står igen*).

Det *må* bli det!

Svava (*stanser oppe ved døren*).

Du sa': din mor er en brav kvinde, sa' du. Det var næsten, som du la' vægt på *mor*?

Nordan.

Nu ja?

Svava.

Er ikke far det, da?

Nordan.

En brav kvinde, din far?

Svava.

Hvorfor slår du det bort i spøk?

Nordan.

For pokker, fordi det er for alvorligt.

Svava.

Er far ikke at tro –?

Nordan.

Hys!

Svava.

Far? – Skulde far også –? Siger folk det? *(Da Nordan ikke svarer, ikke rører sig.)* Skændigt! Umuligt! Jeg siger umuligt! *(går hurtig ut.)*

Fjærde møte

Nordan. Riis *(fra højre).*

Riis.

Hvad er det med Svava?

Nordan (*går frem*).

Der var ikke annet for.

Riis (*efter*).

Ikke annet for? Hvad?

Nordan.

Nej, der var, pine død, ikke annet for!

Riis.

Jaså! Men hvad var det da?

Nordan.

Hvad siger du?

Riis.

Nej, *du* siger ...?

Nordan.

Hvad siger *jeg*?

Riis.

Du siger, der var ikke annet for, siger du –? Du gør mig ræd.

Nordan.

Gør jeg? – Da har du hørt fejl. (*Går fra ham.*)

Riis.

Hørt fejl? Du har ænogså bannet på det!

Nordan.

Det har jeg aldeles ikke gjort!

Riis.

Nå, så har du ikke gjort det. – Men hvordan gik det så med Svava? – Vil du ikke svare mig?

Nordan.

Hvordan det gik med Svava?

Riis.

Hvorfor er du åndsfraværende? Gik det da så galt?

Nordan.

Åndsfraværende? Hvorfor skulde jeg være det?

Riis.

Ja, det må *du* vite. Men jeg spør efter Svava! – hvorledes det gik med Svava! Og det synes jeg, at jeg har ret at få vite.

Nordan.

Du Riis?

Riis.

Ja. (*Nordan tar ham under armen.*) Hvad er det?

Nordan.

Så du Svava –?

Riis.

– da hun ilte afsted ut gennem parken? Ja. Kære, hvad var det?

Nordan.

Det var den græske tragødie.

Riis.

Den græ –?

Nordan.

Bare navnet! Bare navnet! Ja, du vét, hvad det betyr?

Riis.

Den græ –?

Nordan.

Nej, ikke «græsk»; men «tragødie»?

Riis.

Noget sørgeligt –?

Nordan.

Langt fra! Noget lystigt! Det kom til Grækenland med Dionysos-dyrkelsen. I hans følge var en buk ...

Riis (*drar sin arm løs*).

En –? Men hvad sa' –!

Nordan.

Ja, du kan nok forundre dig! For han sang!

Riis.

Han – sang?

Nordan.

Han synger nu også, forstår sig, – og maler å! Billeder af ham på hvær utstilling! Og han arbejder i bronse og marmor. Udmærket! Og slik hofman, som han er! Det er han, som tegner bal-dragter og bestemmer selskabs –

Riis.

Men er du blet aldeles rasende gal?

Nordan.

Hvorfor det?

Riis.

Jeg går her og venter på, at dette forbannede vrøvl skal drive over. Vi er jo vant til noget af hvært, når du er i *det* hjørne; men idag forstår jeg ikke et levende ord af, hvad du siger.

Nordan.

Nej, kære, gør du ikke det?

Riis.

Kan du ikke sige mig, hvad min datter sa'? Er det ikke forrykt, at jeg ikke kan få vite det? Kort og tydelig: hvad sa' hun?

Nordan.

Vil du vite det?

Riis.

Han spør!

Nordan.

Hun sa': det er synd på alle de uskyldige småpiger, som slægt efter slægt tripper afsted, sa' hun.

Riis.

Hvorhen?

Nordan.

Ja, der er det! Hvorhen? – Hun sa': De opdrages fromt uvidende, og til sist vikler man de troskyldige in i et langt, hvitt slør, for at de ikke tydelig skal se, hvorhen det bærer.

Riis.

Men dette er jo atter mytologi? Kan jeg da ikke –

Nordan.

Stille! Det er din datter, som taler!

Men jeg vil ikke! sa' hun. Jeg vil gå tryk in til det hellige ægteskab og sætte mig ved fædrelandets arne og opdrage barn for min mans åsyn. Men han skal være ærbar som jeg; for ellers pletter han mit barns hoved, når han kysser det, og vanærer mig. – Se, det sa' hun, og hun var så vakker, da hun sa' det. *(Det ringer.)*

Riis.

Der er de over os! Der er de over os! Hvorledes i al værden vil dette gå! Vi er komne op i de allerurimeligste teorier! Vi surrer rundt inne i en stor mytologi! *(iler mot døren.)*

Femte møte

De forrige. Hr. og Fru Christensen. Fru Riis. Margit. (Senere) Alf.

Riis *(imot dem, og ænnu mens de er utenfor).*

Velkomne! Hjærtelig velkomne! – Men Deres søn?

Christensen (*ænnu utenfor*).

Vi fik ham ikke med.

Riis.

Det beklager jeg meget! – Skønt jeg forstår det.

Christensen (*i døren*).

Jeg må hver gang på ny beundre, hvor vakkert De bor, højtærede!

Fru Christensen.

Å, denne gamle park! Jeg vilde i sin tid ... God dag, doktor! Hvorledes går det?

Nordan.

J-o?

Riis (*til Margit, som fulgte*).

Vær så god at varsku fruene – ja? Og ... se, der er hun! ... (**Fru Riis** kommer fra venstre dør.) Og frøkenen!

Nordan.

Hun er ute i parken – til højre! (**Margit** går.)

Riis.

Nej, den vej! – Riktig! – Ret fræm, til De træffer henne!

Fru Christensen (*samtidig til fru Riis, idet de går fræmover*).

Jeg har tænkt så på Dem i disse dager, min beste! Det var da en kedelig historie?

Fru Riis.

Tør jeg spørge, kænte De noget til den før?

Fru Christensen.

Hvad må en mor – og hustru – nu til dags ikke kænne, min beste? Hun var, som De vét, i mit hus. – Kom her! *(Hun fortæller hviskende noget, som ender med «opdagelse» og «bortvisning».)*

Riis *(bydende de to damer til sæte).*

Værs'go! – Å, om forladelse! Jeg så ikke –. *(Iler til Christensen.)* Undskyld! Men sitter De virkelig godt der, om jeg tør spørge?

Christensen.

Tak, like så slet her som et annet sted. For det er overhovedet dette med at sætte sig og komme op igen, som det kniper om. *(Ser sig rundt.)* Jeg har været hos ham.

Riis.

Hos Hoff?

Christensen.

Skikkelig fyr. Dum.

Riis.

Når han bare tier, så –

Christensen.

Det gør han.

Riis.

Nå, gud ske lov! Så er det bare mellem os. – Det kostede vel en del?

Christensen.

Ikke en skilling!

Riis.

Det slap De billig fra.

Christensen.

Ja, gjorde jeg ikke? – For resten har han kostet mig nok før; – skønt det vét *han* intet om.

Riis.

Jaså? Da han gik fallit?

Christensen.

Nej, da han giftede sig.

Riis.

Å, jeg forstår!

Christensen.

Og dermed trodde jeg, den historie var ute. – Hvad har damerne for en hviske-lek?

Fru Christensen (*kommer fræm. Riis skaffer plas til hende og til sin hustru*).

Jeg fortalte dette med frøken Tang. Hun er da virkelig som stå op af graven!

Christensen.

Tør jeg spørge, er ikke Deres datter hjemme?

Riis.

Der er sendt bud efter hende.

Fru Christensen.

Jeg håber, hun også har lært noget i disse dager, stakkar! Hun led af en fejl, som gærne følger

udmærket flinke mennesker, – jeg mener selvretfærdighed.

Riis.

Netop! Aldeles rigtigt! Sig hovmod!

Fru Christensen.

Nej, det vil jeg ikke sige. Men overmod.

Fru Riis.

Hvoraf slutter De dette, frue?

Fru Christensen.

Af forskellige samtaler, jeg har havt med hende. Jeg talte engang om, at mannen er hustruens hærre. I disse moderne tider er det godt at inprente de unge piger dette.

Christensen.

Ja, det vét gud!

Fru Christensen.

Og da jeg minte hende om nogle linjer hos Paulus, svarte hun: ja, det er bak dette gitter, at vi kvinder ænnu sitter.

Da visste jeg ved mig selv, at der vilde komme noget. Overmod står for fall.

Christensen.

Nej, du, – nej! Nej, den slutnings-række står ikke! Nej!

Fru Christensen.

Jaså?

Christensen.

Nej! Ti for det første var det ikke frøken Riis, som falt, men din hjærte søn. Dernæst falt han ikke som følge af frøken Riis's overmod; ti han falt vist mange år, før frøken Riis ytrede sit overmod. Så at når du visste, at hans fall vilde komme som følge af frøken Riis's overmod, så visste du noget, som du aldeles ikke visste.

Fru Christensen.

Ja, du spotter!

Christensen.

Jeg skulde være i en komité præcis 1. Tør jeg spørge, hvor blir Deres frøken datter af?

Riis.

Også jeg begynner virkelig at –

Nordan (*som har holdt sig i bak-grunnen, dels innenfor, dels utenfor, siger til Margit, som netop kommer forbi fra højre til venstre*).

Fant De henne ikke før nu?

Margit.

Jo. Jeg har været nede én gang til med frøkenens hat, hansker og parasol.

Nordan.

Vil hun gå ut?

Margit.

Jeg vét ikke. (*Går.*)

Christensen.

Se, se!

Riis.

Hvad skal det betyde? (*vil gå.*)

Nordan.

Nej, nej! Ikke du!

Fru Riis (*som har rejst sig, kommer*).

Det er vist best, at jeg –

Riis.

Ja, gå du!

Nordan.

Nej, *jeg* skal gå! – For jeg er bange for, at det er jeg, som ... (*går.*) Jeg indestår for, at jeg skal få hende med in!

Christensen.

Se, se!

Fru Christensen (*rejses sig*).

Men, min beste, vi kommer vist ubejlig for Deres frøken datter?

Riis.

Ja, De må bære over med hende! Jeg skal sige Dem, det er disse overspænte idéer, denne læsning, som hennes mor ikke strængt nok har holdt borte.

Fru Riis.

Jeg? Nej, hvad er det, du siger?

Riis.

Jeg siger, at dette er et vigtigt øjeblik! Og i slike stunder faller der likesom klarhed ... likesom ... ja, det gør!

Christensen.

Deres man, frue, får pludselig samme åbenbaring, som vor præst nylig fik, – d. v. s. min hustrus præst. Det var lige efter en middag, en ganske god middag for resten, – og da får man ofte også gode idéer. Vi talte om alt det, som kvinnen må lære nu mot før. Det kunde være slik-slag, mente somme; for hun glemte det igen i ægteskabet. «Ja,» sa' vor præst meget glad, «min kone har ganske glemt ortografi; jeg håber, hun også snart glemmer at skrive!»

Fru Christensen.

Du taler så likt efter folk, at man må le, – skønt det er synd.

(Christensen ser på klokken.)

Riis.

De kommer jo ikke tilbage! – Vil *du* gå, eller skal jeg –?

Fru Riis *(rejses sig).*

Jeg skal gå. Men du kan ikke vente, at de allerede nu –

Riis *(tæt hen til hende).*

Dette er *din* skyld! Jeg skønner det fulstændig!

Fru Riis.

Du vét vist ikke, hvad du siger. *(Går.)*

Riis *(frøm).*

Jeg bér *meget* om undskyldning! Dette var det siste, jeg havde ventet af Svava. Ti mot høflighedens love, det tør jeg påstå, er der aldrig før syndet i mit hus!

Fru Christensen.

Der kan jo være kommet et eller annet i vejen?

Riis.

De siger noget, frue? – Gud!

Fru Christensen.

Ja, misforstå mig ikke! En ung pige bevæges så let, mener jeg; og da vægrer hun sig ved at vise sig.

Riis.

Allikevel, frue, allikevel! I et sådant øjeblik? – Ja, De får undskylde; men jeg har ikke ro. Jeg må selv undersøge, hvad her er i vejen!

(Iler ut.)

Christensen.

Havde Alf været her, så havde vel også han løpt rundt i parken efter fruentimret.

Fru Christensen.

Men, Christensen!

Christensen.

Er vi ikke alene –?

Fru Christensen.

Jo, men allikevel –

Christensen.

Ja, da siger jeg, som en viss berømt man sa' før mig: Hvad fa'n vilde han på den galej?

Fru Christensen.

Vær nu tålmodig bare et øjeblik! Det er nødvendigt.

Christensen.

Bah, nødvendigt! Riis er mere ræd for et brud æn nogen af os. Så du ham ikke nu?

Fru Christensen.

Jovist; men –

Christensen.

Hun har allerede gåt meget længre, æn hun har ret til.

Fru Christensen.

Det mener Alf også.

Christensen.

Da skulde han nu ha været her og sagt det. Det bad jeg ham om.

Fru Christensen.

Alf er forelsket; og da skælver man lit.

Christensen.

Å-å!

Fru Christensen.

Ja, det går over, når man er det så ofte som du. *(Hun rejser sig.)* Nu kommer de! – – Nej; ikke Svava.

Christensen.

Kommer ikke hun?

Fru Christensen *(samtidig).*

Jeg ser henne ikke.

Riis *(synlig utenfor).*

Nu er de her!

Fru Christensen.

Også Deres datter?

Riis.

Også Svava. Hun bad de andre gå foran. Hun vilde likesom samle sig en smule.

Fru Christensen (*som sætter sig igen.*)

Ser De? Det var, hvad jeg tænkte mig. Stakkar!

Fru Riis.

Nu kommer hun straks! (*I nærheden af fru Christensen.*) Undskyld, frue; men hun har havt en svær tid.

Fru Christensen.

Gud, det forstår jeg så godt. Første gang man oplever sådant, tar det på.

Christensen.

Her begynder bestemt at bli morsomt, her.

Nordan.

Se så! – Hun bad mig gå lit i forvejen.

Riis.

Ja, vi skal da vel ikke vente?

Nordan.

Hun er like bak mig.

Riis.

Der er hun! (*opover fra højre side, – fru Riis, Nordan opover mot henne fra venstre.*)

Christensen.

Man skulde tro, det var dronningen af Saba.

Sjette møte

De forrige. Svava.

(Svava kommer in i hat, med hansker på og med parasol i hånden. Christensen og frue har bægge rejst sig. Hun hilser dem med en let bøjning og går helt fræm til højre. Man tar plas i stilhed. Længst til venstre Nordan, så fru Riis, fru Christensen, Christensen; og længst til højre, men lit bak, Riis, som snart står, snart sitter.)

Fru Christensen.

Vi er kommet her, min beste Svava, for at – ja, du vét selv hvorfor. Det, som er skét, har bedrøvet os meget. Men det er nu engang ikke til at ændre. Ingen af os undskylder Alf. Men vi synes jo nok, at han må kunne få tilgivelse, og især af den, som føler sig elsket, virkelig elsket. For det er jo noget annet.

Christensen.

Naturligvis!

Riis.

Naturligvis!

Nordan.

Naturligvis!

Fru Christensen.

Og om nu ikke du er enig i det, så håber jeg, du er det med hensyn på Alf selv. Vi tror nemlig, at i hans karakter, min kære Svava, har du borgen for troskab. – Jeg vét, at hvis det fordres, vil han gi' sit æres-ord på, at ...

Fru Riis *(rejser sig).*

Nej! ... Nej! ...

Fru Christensen.

Hvad er det, min beste?

Fru Riis.

Ikke dette med æres-ord! Han aflægger jo ed i ægteskabet også.

Nordan.

Men to er vist sikrere, frue?

Fru Riis.

Nej, ikke det! Ingen ed! *(Sætter sig.)*

Christensen.

Jeg har lagt mærke til vor væn dr. Nordans bemærkninger.

Sig mig, højstærede, går også De ut ifra, at det, min søn har gjort, skal være absolut hinderligt for ægteskab med en hæderlig kvinde?

Nordan.

Aldeles tvært om! Det hindrer jo aldrig nogen man fra at bli gift – og udmærket gift. Så det netop er Svava, som her i enhver henseende bærer sig underlig ad.

Fru Christensen.

Det vil jeg ikke sige. Men der er noget, som Svava har overset. Hun handler, som om hun var fri. Men hun er slet ikke fri. En forlovelse er et ægteskab. I alle fall er jeg så gammeldags at holde det for det. Men da er han, som jeg har givet min hånd, også min hærre, min øvrighed, og jeg skylder ham – som al øvrighed – min ærbødighed, enten han gør det gode eller det slette. Jeg kan ikke sige ham op eller selv løpe bort.

Riis.

Det er det gammeldagse og solide. Jeg takker Dem hjærtelig, frue!

Nordan.

Jeg også! –

Fru Riis.

Men når det *efter* forlovelsen er for sent ...

(Stanser.)

Fru Christensen.

Hvad mener De, min beste!

Fru Riis.

Å-nej. – Nej, det var ingen ting.

Nordan.

Når det efter forlovelsen er for sent, mener fru Riis, – hvorfor taler man da ikke *før* forlovelsen?

Riis.

Nu har jeg hørt det med!

Christensen.

Ja, men det vilde ikke være af vejen? Tænk, om et frieri herefter fik omtrent følgende form:
«Højstærede frøken! Til dato har jeg havt så og så mange kærligheds-historier, nemlig så og så mange større og så og så mange mindre.» Det måtte være en udmærket overgang, ikke sant, til at –

Nordan.

– til at forsikre, at hun var den eneste, han elskede?

Christensen.

Ikke netop til det; men til –

Riis.

Der kommer Alf!

Fru Riis.

Alf?

Fru Christensen.

Ja, der er han virkelig!

Riis (*som har gåt imot ham*).

Se, det var rigtigt! Velkommen!

Christensen.

N-å?

Alf.

Da det kom til stykket, kunde jeg ikke annet. Jeg måtte hit.

Christensen.

Det holder jeg med dig i.

Riis.

Ja, det var det ene naturlige!

(Alf går fræm og hilser ærbødig på Svava. Hun bøjer sig let, men uten at se på ham. Han træder tilbake.)

Nordan.

God dag, du!

Alf.

Jeg kommer kanske til ulejlighed.

Riis.

Nej, langt fra! Tvært om!

Alf.

Jeg synes dog at forstå, at frøken Riis ikke ønsker mig her?

(Stilhed.)

Fru Christensen.

Dog i et familje-råd som vort nu? Ikke sant, min pige?

Riis.

Jeg forsikrer Dem, De *er* velkommen! Netop Deres uttalelse venter vi alle på!

Christensen.

Det er sant.

Alf.

Det har jo ikke lykket mig at bli hørt før. Jeg er blet afvist gentagende. Både jeg selv og mine brev. Og så tænkte jeg, – at hvis jeg kom nu, blev jeg kanske hørt.

Riis.

Naturligvis. Hvem tænker annet?

Nordan.

Hørt blir du.

Alf.

Måske tør jeg ta' frøken Riis's taushed som tilladelse? –

I så fall ... ja, det er ellers ikke stort, jeg har at sige, jeg heller. Egentlig er det bare at minne om, at da jeg bad om frøken Riis's hånd, var det, fordi jeg af alt mit hjerte elskede hende, – hende og ingen annen. Den største lykke og tillike den største ære, jeg kunde tænke mig, var at bli elsket af hende igen. Og så er det ænnu.

(Han gør et ophold, som om han væntede et svar. Alle ser på Svava.)

Alf.

Forsåvidt frøken Riis venter, at jeg skal sige mere, ... at jeg først skal gøre en undskyldning, ... så opfatter ikke jeg det så. Jeg opfatter det ikke, som om jeg skylder nogen.

(Stilhed.)

Hvad jeg frivillig kunde gi', – ja, hvad jeg under andre omstændigheder kunde føle trang til at meddele, det vil jeg her ikke tale om.

Men jeg *skylder* ingen! Min ære kræver, at jeg holder dette fast.

Det er min fremtid, jeg skylder. Og hvad den angår, da tilstår jeg, at det har krænket mig, at frøken Riis et øjeblik har kunnet tvile. Krænket mig dypt. Aldrig i mit liv har nogen før tvilt på mig.

Jeg må i al ærbødighed forlange, at man tror mig på mit ord. *(Da der blir en stilhed.)* Ja, det er ikke mere.

Fru Riis *(rejses sig uvilkårlig).*

Men om en kvinne under de samme omstændigheder, Alf, kom og sa' det samme, – hvem vilde tro henne?

(Stilhed.)

(Svava brister i gråt.)

Fru Christensen.

Stakkars barn!

Riis.

Tro henne?

Fru Riis.

Ja, tro henne. – Tro henne, når hun efter en slik fortid kom og forsikrede, at hun skulde bli en ærbar ægtefælle?

Christensen.

Efter en slik fortid?

Fru Riis.

Kanske er det galt uttrykt. Men hvorfor forlange, at hun mere skal tro mannen, æn mannen vilde tro henne? For han vilde slet ikke tro henne.

Riis (*bak fru*en).

Men er du blet aldeles gal?

Christensen (*rejser sig halvt*).

Om forladelse, mine damer og herrer; nu bør de to unge få afgøre saken!

(*sætter sig igen.*)

Alf.

Jeg må tilstå, at det, fru Riis siger, har jeg aldrig tænkt over, fordi det aldrig kan forekomme. Ingen hæderlig man vælger en kvinde, på hvis fortid han ikke er tryk. Ingen!

Fru Riis.

Men en hæderlig kvinde, Alf?

Alf.

Ja, her er forskel.

Nordan.

Nøjagtig uttrykt: kvinden skylder mannen både sin fortid og fremtid; mannen skylder kvinden bare sin fremtid.

Alf.

Om man så vil, – ja.

Nordan (til **Svava**, idet han rejser sig).

Jeg ønskede, du skulde utsætte med svaret, min pige. Men nu mener jeg, du bør svare straks.

(**Svava** går mot **Alf** og kyler ham sin hanske i ansigtet, derpå videre in i sit kammer. **Alf** vender sig helt efter henne. **Riis** in i sit kammer til højre. Alle har rejst sig. **Fru Christensen** griber **Alfs** arm og går ut med ham; **Christensen** efter. **Fru Riis** op mot venstre.)

Nordan.

Det var en hanske, det!

Fru Riis (foran døren, hvor **Svava** forsvant og stængte efter sig).

Svava!

Christensen (kommer igen og siger til **Nordan**, før denne har lagt mærke til ham eller vendt sig).

Dette er altså krig? – Krig tror jeg, at jeg forstår mig en smule på. (Går.)

(**Nordan** vender sig helt om mot ham og blir så stående.)

Fru Riis (foran døren).

Svava!

(**Riis** kommer styrtende ut fra sit rum med hat på, hansker og stok i hånden; efter **Christensens**.)

Fru Riis.

Svava!

TREDJE HANDLING

I en have. Baksiden af et smukt, én-etages hus afslutter den.

Første møte

Nordan. Alf. Christensen. (På en stol i forgrunden sitter doktor Nordan og læser. En gammel tjener åbner døren på huset.)

Tjeneren.

Hr. doktor!

Nordan.

Hvad er det? (*Alf kommer tilsyne i døren.*) Å, er det du! (*rejser sig.*) Nå, min gut? – Men som du ser ut!

Alf.

Ja, bryd dig ikke om det! Har du lit frokost at gi' mig?

Nordan.

Har du ænda ikke spist frokost? Har du da ikke været hjemme? Ikke i hele nat? Ikke siden igår? (*roper.*)
Tomas! – –

Alf.

Og når jeg har spist, må jeg få tale med dig?

Nordan.

Naturligvis. Kære min gut! (*til Tomas.*) Vil du sætte fræm lit frokost der inne? (*peker på et vindu til venstre.*)

Alf.

Og lit toilette får jeg vel også gøre?

Nordan.

Følg med Tomas! Jeg skal straks komme efter. *(De går. I det samme høres en vogn stanse udenfor.)* Her holder en vogn. Se efter, hvad det er, Tomas! – Ingen praksis! Rejser imorgen!

Tjeneren.

Det er hr. Christensen. *(Går igen.)*

Nordan.

Ho-ho! *(går til vinduet til venstre.)* Alf!

Alf *(i vinduet).*

Ja?

Nordan.

Din far! – Vil du ikke ses, så drag ned gardinet.

(Gardinet faller.)

Tjeneren.

Vær så god!

(Christensen kommer i fest-dragt med Olavs-ordenens kommandørkors; en støv-kappe over dragten.)

Christensen.

Undskyld, højstærede!

Nordan.

Værs'go! I full stas? – Jeg gratulerer!

Christensen.

Ja, vi nybakte skal til kur idag. Men De tillader, at jeg på vejen til slottet står af et øjeblik hos Dem? Har De hørt noget der over fra? Fra Riis's?

Nordan.

Nej. De sitter vel og venter på «krigen», kan jeg tænke?

Christensen.

Den skal de også få! Ænnu idag har jeg tænkt at begynde den. Men hun skulde ikke være blet rimeligere? Kvinfolkene plejer at ta' slikt svært kvast. Men så plejer de også at falle af.

Nordan.

Jeg tror ikke det. Men jeg bøjer mig for Deres erfaring.

Christensen.

Mange tak! Som gammel stød-pute i familjerne har *De* vist en større?

Igår var hun en san sitter-ål! Og hun traf! Gutten har ikke været hjemme siden. Det glæder mig næsten; for så er der dog skam i ham. Jeg begynte at tvile.

Nordan.

Det er dette med «krigen», som interesserer *mig*.

Christensen.

Så De er så lysten på den? Nu ja! – Ja, den ordner sig af sig selv. Saken mrs. North kan tages op igen, hvad dag det skal være, højstærede! Den er i bankens hænder, den.

Nordan.

Men hvad har dette med Deres søns forlovelse at bestille?

Christensen.

Hvad det har? Min søn får afslag af frøken Riis, fordi hun ikke tåler hans forhold *før* ægteskabet.

Hennes far har lignende forhold *midt oppe* i ægteskabet! *Tableau vivant très-curieux!* – for at tale i det sprog, som hr. Riis sværmer for.

Nordan.

Det er oprørende! For det er alene *Deres søn*, som har skylden her.

Christensen.

Min søn har aldeles ingen skyld her! Han har ikke gjort det ringeste, som er til skade eller skam for Riis's familie! Aldrig det minste! Han er en hæderlig man, som har givet frøken Riis sit løfte, og det har han holdt. Hvem tør sige andet? Eller at han ikke *vil* holde det? Det er en fornærmelse at tvile, højstærede! Her må enten gøres undskyldning og sluttes fred – eller krig! For dette tåler jeg ikke! Og tåler min søn det, så foragter jeg ham!

Nordan.

Jeg tror, at *Deres søn* mente det ærlig, da han gav sit løfte. Sansynligvis kunde han holdt det også, – jeg vét ikke! Jeg har lært at tvile. Jeg er doktor. Jeg har set for meget. Og igår tok han sig ikke godt ut.

Ja, De får virkelig undskyldte! Efter hans friske ungarle-liv og med den arv, som der er i ham, ... *om nogen tvilte?* om hans forlovede tvilte? Turde han virkelig finne det så forunderligt, – højstærede? Havde han ret til at bli fornærmet? til at kræve undskyldning? Undskyldning for hvad? For, at nogen tvilte om hans dyd? – Tænk Dem dog om!

Christensen.

Å, for noget –!

Nordan.

Jeg bér! Jeg er bare halv-vejs. For De talte jo også om forlik, det vil da sige ægteskab.

Dersom *Deres søn* finner sig i ægteskab med en dame, som har mistanke til ham, da foragter *jeg* ham.

Christensen.

Nå –!

Nordan.

Ja, det gør jeg sannelig. Så forskellige kan meningerne være. Efter min måde at føle på har Deres søn bare at bøje sig – og vænte. Tie og vænte. Naturligvis under forudsætning af, at han endnu elsker. – Der har De, hvad *jeg* mener!

Christensen.

Nu sætter jeg, at hvad min søn har syndet, det har de fleste bejlere syndet; for det tror jeg, de har. Jeg sætter også, de har den samme ulykkelige «arv», et ord, De lægger tryk på af særegen vænlighed mot mig! – skal derfor de fleste forlovede piger bære sig ad som nu frøken Riis? Skrike op, løpe sin vej og gøre skandale? Vi fik ikke mere ørelyd! Her blev det morsomste anarki, værden ænnu har set!

Nej, de doktriner, vi er inne på her, de er mot tingenes natur og orden! De er ville! Og når de oven i køpet kyles os i hodet som moralske højesterets-domme, ja, så hugger jeg til! Farvel! (*Han går, men vender om.*)

Hvem vilde disse højesterets-domme ramme, om jeg tør spørge? I regelen landenes dygtigste, kraftigste ungdom. Og *den* skal man sætte utenfor i en egen foragtet klasse?

Hvad vilde de ramme? En stor del af værdens literatur og kunst; en stor del af det skønneste, det mest henrivende i vor tid – fræmfor alt værdens største byer! Ja, værdens-vidunderne! Million-stæderne! Det er sant! Det liv, som der går forbi ægteskabet, eller sprænger ægteskabet, eller forvandler hele institutionen, – ja, De forstår, hvad jeg mener! – – alt dette, som man beskylder for at bruke «forlökkelsens våben» i moder, i luksus, i symposier, i kunst, i teatre, ... det er en af million-stædernes rikeste faktorer, det! En af deres mægtigste kilder! Ingen, som har set det, tviler; man later bare, som man ikke forstår.

Ønsker man også at ødelægge alt dette? Forstøte værdens beste ungdom, ruinere værdens største byer? Ja, man ønsker så meget i moralens navn, at man til sist ønsker det umoralske.

Nordan.

Det er med ren statsmans-overlegenhed, De går til Deres lille krig?!

Christensen.

Bare med sundt menneske-vet, højstærede; det er, skam, nok. Jeg skal få hele byen med mig; stol på det!

Tjeneren.

Hr. doktor!

Nordan.

Hvad ser jeg?

(Iler opover.)

Annet møte

De forrige. Fru Riis.

Fru Riis.

Tør jeg komme?

Nordan.

Ja, naturligvis! Vær så god!

Fru Riis *(til Christensen, som hilser).*

Det er Dem mit besøk gæller.

Christensen.

Det skal være mig kært.

Fru Riis.

Jeg kom til at se over gaten, i det samme Deres vogn holdt, og De steg ut. Og så tænkte jeg at gripe lejligheden; – for De truede os jo igår? Var det ikke så? De har erklæret os krig?

Christensen.

Det forekommer mig, frue, at den *var* erklæret; jeg bare tok imot den.

Fru Riis.

Og hvad går Deres krig ut på, om jeg tør spørge?

Christensen.

Jeg har just havt den ære at forklare mig for doktoren. Jeg vét ikke, om det er galant at gøre det like overfor Dem.

Nordan.

Så skal *jeg* gøre det. Krigen gæller Deres man. Hr. Christensen tar offensiven.

Fru Riis.

Naturligvis! For De vét, at ham kan De nå. Men jeg kom for at be' Dem betænke Dem!

Christensen (*leende*).

Så?

Fru Riis.

Engang – det er nu mange år siden – tok jeg mit barn på armen og vilde gå fra min man. Da nævnte han et navn; han brukte det som skjold; ti det var en mægtig mans navn. «Læg mærke til,» sa' han, «hvor overbærende denne mans hustru er. Og fordi hun er det, er hele samfunnet overbærende. Og det kommer deres barn til gode.» – Så falt ordene.

Christensen.

Nu ja? Forsåvidt der skulde ligge et råd i det, så var det et godt råd. De fulgte det jo også.

Fru Riis.

I vort samfun er det en skam at være en fraskilt hustru. Og det er ingen ære at være hennes datter. De rike, de mægtige, de toneangivende har fåt det til at være så.

Christensen.

Nu ja –?

Fru Riis.

Her er min undskyldning, når jeg for mit barns fræmtid ikke vågede at gå.

Men her er også min mans undskyldning; ti han er af dem, som følger eksempler.

Christensen.

Det gør vi alle, frue.

Fru Riis.

Men de mægtiges er de stærkeste. Og i dette kapitel gir de fristende eksempel.

Jeg fejler vel næppe, når jeg i disse dager tror at ha hørt *Deres* opfatning gennem min mans mund? Eller tar jeg fejl heri, så hørte jeg vel rigtigere igår, når jeg hørte *Dem* i det, som *Deres* søn sa'?

Christensen.

Jeg vedstår hvært ord, som min søn sa'.

Fru Riis.

Det tænkte jeg. Ja, det blir en underlig krig, denne *Deres*! De er i alt, som her er hændt fra først til sist. De er i hele krigen – på bægge sider!

Nordan.

Før De svarer, – må jeg få henstille til *Dem*, beste frue, om De vil gøre bruddet aldeles ulægeligt? Skal en forsoning mellem de unge bli ganske umulig?

Fru Riis.

Den *er* umulig.

Nordan.

Hvorfor?

Fru Riis.

Fordi tilliden er tapt.

Nordan.

Nu mere æn før?

Fru Riis.

Ja, jeg tilstår, at like til man igår bød fræm Alfs æres-ord, – like til han også selv forlangte at bli trod på sit æres-ord, kænte jeg ikke min egen historie igen. Men dette var jo den – *ord til annet!* Således begynte også vi! Hvem borger for, at ikke fortsættelsen blir den samme?

Christensen.

Derfor borger min søns karakter, frue!

Fru Riis.

Karakter? – Jo, man opdrager en karakter, når man fra ungdommen går hemmelige, ulovlige veje! Det er på den måten, man opdrager troløshed. De, som søker efter årsaken til, at karakterer er så sjældne, de får søke her, tænker jeg.

Christensen.

Ungdommen er slet ikke det afgørende. Det kommer an på, hvorledes man blir gift.

Fru Riis.

Hvorfor skal troløshed gå over, når man blir gift? Kan De sige mig det?

Christensen.

Så elsker man jo.

Fru Riis.

Så elsker man? Man har kanskje ikke elsket før også?

Her har manfolkene fåt i stand en ren forblændelse!

Nej, kærligheden kan ikke holde længe fast, når det er selve viljen, som er fordærvet. Og det er den. Den er blet fordærvet i ungarle-livet.

Christensen.

Så kænner jeg dog sanselige mæn, som har stærk vilje.

Fru Riis.

Jeg taler slet ikke om stærk vilje; men om ren. Om trofast, ædel vilje.

Christensen.

Skal min søn dømmes på slikt gallimatias, så priser jeg min gud, at han slap væk, før det blev til alvor! Det gør jeg. – Og dermed nok!

(Vil gå.)

Fru Riis.

Hvad Deres søn angår –? Doktor, svar mig, så hans far hører det, før han går! Den gang De nægtede at følge med til forlovelsesgildet, havde De allerede den gang hørt noget om Alf Christensen? Var det, De havde hørt, af den art, at De ikke kunde tro ham?

Nordan *(betænker sig lit).*

Ikke rigtig, nej!

Fru Riis.

Der kan De høre! – Men må jeg så få lov til at spørge Dem, doktor –: hvorfor sa' De ikke det? Du gode gud, hvorfor taug De?

Nordan.

Hør, frue; når to unge mennesker, som i grunden passer for hværandre ... for det gør de –?

Christensen.

Det gør de; jeg inrømmer det.

Nordan.

Når de med én gang blir så vanvittig forelskede i hværandre, – hvad skal man så?

Christensen.

Jo, man skal gøre historier, overdrivelser, skandale!

Nordan.

Og så må jeg tilstå, – ja, som jeg i grunden har sagt –, at jeg er blet vant til, at i dette stykke er det ikke, som det skulde være. Jeg så på denne forlovelse, som jeg ser på de andre – på de fleste andre, – som på et lotteri. Det kan gå godt; det kan også gå meget dårlig.

Fru Riis.

Og min datter, som De holder af, – for det vét jeg, De gør! – sætter De på lotteri?! Er det muligt at få et stærkere begreb om, hvorledes det står til?

Nordan.

Jo, det er. For *De* selv, frue, – hvad gjorde De?

Fru Riis.

Jeg ... ?

Christensen.

Bravo!

Nordan.

Også *De* fik vite, hvad Hoff havde sagt, – og mere til.

(Christensen ler dæmpet.)

Nordan.

Allikevel hjalp De Deres man ... om ikke netop med at få hende til at overse det, så dog med at jævne det ut.

Christensen.

Bravo!

Nordan.

Og De kalte mig til for at hjælpe Dem med at skaffe betæknings-tid.

Christensen.

Mødrene har i disse sager en viss afstand mellem teori og praksis, skal jeg sige Dem.

Nordan.

Det var først, da jeg så Svava, – hvor dybt hun tok det, og for en rædsel hun havde for det, – at jeg begynte at få øjnene op. Og så længe hørte jeg på henne, til jeg fik medfølelse. Også jeg har engang været ung, har trod – og elsket. Men det var blet så længe siden. Og jeg var gåt træt. – –

Fru Riis *(som har sat sig ved doktorens lille læse-bord).*

Å, gud!

Nordan.

Ja, frue! Lad mig få være oprigtig: det er netop mødrene, som efterhånden har gjort mig sløv. Mødrene ser så sløvt på det.

I regelen vét de nemlig god besked.

Christensen.

De gør det, de kære, ja! Og fru Riis danner ingen undtagelse.

For De må tilstå, frue, at De gjorde, hvad De kunde, for at holde fast en ung man med en ganske livlig fortid? – Han havde for resten en ganske pen stilling i samfunnet, den samme unge man, – noget, jeg bare lejlighedsvis lægger til.

Nordan.

Nu-ja? –

Ikke før får døtrene utsigt til, hvad mødrene kaller «godt gifte», så glemmer de gamle straks, hvad de selv har lidt.

Fru Riis.

Vi vét jo ikke, at det er det samme.

Nordan.

I vét det ikke?!

Fru Riis.

Jeg siger Dem, jeg k ante det ikke igen! Vi tror, at han, som vor datter skal ha, er så meget bedre. Vi tror, at her er stærkere garantier, at her er ganske andre forhold. Det *er* så! Det er en slags syns-ville, som tar os.

Christensen.

Ved utsigten til et godt gifte, ja! Aldeles enig med Dem, frue, – for første gang.

Ellers tænker jeg nu, det viser noget annet også. Kanske kvinderne ikke har lidt så meget  nda ved, at m en er m en? Hvad? Det har vist været mere hæftigt  n dypt – omtrent som med sj -syke? N r den er over, nu ja, så er den over.

Og n r så døtrene i sin tid skal ombord, s  tænker de kære mødre:  , de kan vel også holde det ut? Bare afsted!

For de vil så gærne ha dem afsted; – det er saken!

Fru Riis (*som nu rejser sig og kommer fr m*).

Ja, er det så, da er det just ikke til at le ad! Ti da viser det, hvad en kvinne i samliv med mannen synker ned til.

Christensen.

Se s !

Fru Riis.

Ja, for hv r kvinne-slægt kommer med stærkere og stærkere krav på  rbart liv. Det opdrages uvilkårlig af moder-følelsen. Det skal være den v rgeloses vagt. Selv dårlige mødre tænker s .

Men bukker de allikevel under, og synker hv r kvinnesl gt på ny s  dypt i  gteskabet, som De siger, ja, da må det jo være den forret, mannen kommer med, som har gjort det. For den har opdraget ham.

Christensen.

Hvilken forret?

Fru Riis.

Den at leve et ungarle-liv, som han lyster, og at bli trod på sit æres-ord, når han behager at træde i ægteskab.

Sålænge kvinnen ikke kan stanse denne forfærdelige forret eller gøre sig uafhængig af den, – så længe vil den ene halvdel af menneskeheden være et offer for den andre, – for den andres mangel på selvbehærskelse.

Denne ene forret viser sig at være stærkere æn alt friheds-arbejde på jorden. Og det er ikke til at le ad.

Christensen.

De tænker Dem en annen værden æn vor, frue, og andre naturer æn vore. Og det – undskyld mig! – er selvfølgelig alt det svar, som her behøves.

Fru Riis.

Men så giv da det svar offentlig! Hvorfor vedkæner I jer ikke dette standpunkt ved lys dag?

Christensen.

Ja, gør vi ikke det?

Fru Riis.

Nej, – ikke her hjemme. Tværtom, I stiller jer officielt under *vor* fane, mens I hemmelig sviger den. Hvorfor har I ikke mot til at folde ut eders egen fane?

Lad ungarle-vanerne bli vedtagne som fult tilbørlige! Så kan her endelig komme en kamp. Og så kan også endelig enhver uskyldig brud få vite, hvad hun går in til og som hvad.

Nordan.

Det er afskaffelsen af ægteskabet, det der; – hværken mere eller mindre.

Fru Riis.

Men var ikke også det likere? Ti nu ødelægges det jo, – længe før det begynder.

Christensen.

Ja, alt er jo mannens skyld. Det er mode nu, det. Det hører med til «friheds-arbejdet». Hans autoritet skal ned.

Fru Riis.

Den, han har vunnet i ungarle-livet?

Nordan.

Ha-ha!

Fru Riis.

Lad os ikke dække saken til med fraser!

Lad os hellere tale om «det øde ved arnen», som *digteren* taler om. For det betyder ødelagt ægteskab, det, og hvor skriver det sig fra? Dette grå-kolde, gyselig hværdagslige? dette nydelses-dovne, rå? Hvorfra er det?

Jeg kunde skildre noget, som er nærmere! Men jeg skal ikke. Ikke engang nævne de store slægts-sygdomme.

Åpent op med det! Så måske det også engang tar brand! Det må piske samvittighederne! Det må bli det vigtigste i hvært hjem. *Det* er det, som må til!

Christensen.

Vi har kommet så højt op nu, at det rent ut ikke klinger, når jeg siger, jeg skal «på højere steder». Men De får allikevel undskylde mig!

Fru Riis.

Jeg håber, jeg ikke har opholdt Dem?

Christensen.

Nej, der er god tid. Jeg længes bare dygtig ja, De får ikke ta' det fortrytelig op! – efter at komme herfra.

Fru Riis.

Til Deres – like?

Christensen.

Det var udmærket, at De minte mig om dem! Derved husker jeg, at jeg næppe oftere kommer sammen med Dem eller Deres.

Fru Riis.

Nej, vi har givet eder vort opslag.

Christensen.

Og gud ske lov for det! – Måtte det nu bare lykkes mig at fordele latteren lit retfærdig!

Fru Riis.

De behøver bare at utgi' Deres selv-biografi.

Christensen.

Nej, hellere Deres familie-grunsætninger, frue! For de er virkelig så morsomme. Og når jeg fortæller den måde, hvorpå de praktiseres innen selve familien, så tænker jeg nok, at folk vil le, så det forslår. Eller for at tale alvor: Jeg skal forfølge Deres man i hans rygte og i hans forretning, til han rømmer byen. Jeg tar ikke imot en ydmygelse som denne uten at kaste den tilbake.

(går.)

Nordan.

Men dette er oprørende!

Alf *(kommer fræm i døren).*

Far!

Christensen.

Du her? – Men hvor du ser dårlig ut! Hvor har du været, min gut?

Alf.

Jeg kom hit samtidig med dig, og jeg har hørt alt. Jeg må sige dig det straks, at fører du den krig fræm, da går jeg rundt og fortæller, hvorfor frøken Riis slog op med mig. – Jeg fortæller det, som det er. – – Ja, det nytter ikke at se så spotsk på mig. For jeg gør det. Jeg begynder straks.

Christensen.

Jeg tror, du kan spare dig det. Efter et opslag kommer vist dit rygte fortere rundt byen æn du.

Nordan (*går hen til Alf*).

Kort og godt, Alf: – elsker du hende ænnu?

Alf.

Du spør, fordi hun har gjort mig uret? Men nu vét jeg jo, hvorfor hun kom til det – og *måtte* komme til det. Nu forstår jeg!

Christensen.

Og tilgir hende? Uten videre?

Alf.

Jeg elsker hende højere æn nogensinne, – hvad hun så tænker om mig.

Christensen.

Se så! Se så!

Ja, hvad er det så mere? Du tar din ret til at spille elskerens rolle – og overlader os andre skikkelige folk at gøre gode miner til dit slette spil.

Du går vel straks over og takker for igår? Bér om henstand til imorgen? Mens du i al sømmelig hast går igennem et *purgatorium*? Tør jeg spørge, hvor det ligger hende, og hvori det skal bestå?

Nå, nå; ikke så melodramatisk! Når du tåler, hvad du fik af Riis's lille pige igår og af hennes mor idag,

så må du sagtens kunne tåle harm og spot af din far. Jeg har fåt tåle hele forlovelsen, jeg, og opslaget med! Og at besprænges med moral-vand også! Fy for pokker! Jeg vil håbe, det endnu ikke lugter af mig, når jeg kommer op på slottet. *(Han går, men vender sig ved døren.)*

Der vil være rejse-penger til dig på kontoret.

(går.)

Nordan.

Skulde dette betyde lands-forvisning?

Alf.

Naturligvis.

(Han er i stort oprør.)

Fru Riis.

Doktor, nu må De følge mig over! Og det straks!

Nordan.

Hvorledes har hun det?

Fru Riis.

Jeg vét ikke.

Nordan.

De vét ikke?

Fru Riis.

Igår vilde hun være alene. Og idag gik hun tidlig ut.

Nordan.

Så er der hændt noget?

Fru Riis.

Ja. De sa' mig igår, at De havde git henne et vink om – hennes far?

Nordan.

Og så –?

Fru Riis.

Så følte jeg, at nu kunde der ikke ties længre.

Nordan.

Og De har ... ?

Fru Riis.

Jeg har skrevet til henne.

Nordan.

Skrevet?

Fru Riis.

Det falt mig naturligt. Så slap vi at tale om det. Jeg har skrevet, strøket ut – og skrevet! I hele går eftermiddag og inat. Skrevet. Det blev ikke langt; men det tok på.

Nordan.

Og hun har fåt det?

Fru Riis.

Idag, da hun havde spist og gik ut, sendte jeg det efter henne.

Og nu, min vän, nu vilde jeg gjerne, *De* skulde tale med henne! Så siger De mig til, når jeg kan komme. Ti jeg er ræd!

(Hun dækker sit åsyn.)

Nordan.

Jeg så, straks De kom, at der havde hændt noget stort. Og så var De så hæftig. – Ja, dette har tat vækst!
Du store gud!

Fru Riis.

De skulde ikke rejse, doktor! Ikke rejse fra henne nu!

Nordan.

Se, *det* var det! Tomas! –

Tjeneren.

Ja! Ja!

Nordan.

Du behøver ikke at pakke.

Tjeneren.

Ikke at pakke? – Værs'go'!

(gir ham hans stok.)

Nordan.

Deres arm, frue!

(Tjeneren åbner for dem.)

Alf *(træder nær).*

Frue! – Må jeg få tale med henne?

Fru Riis.

Tale med hende! – Nej, det er umuligt.

Nordan.

Du hørte selv, hvad hun har fåt at tænke på idag.

Fru Riis.

Og vilde hun ikke tale med Dem før, så vil hun det vist ikke nu.

Alf.

Når hun bér om at få tale med mig, vil De da sige hende, at jeg er her? Og jeg blir her, til hun bér om det.

Fru Riis.

Men hvad skal det nytte til?

Alf.

Ja, det får bli vor sak. Jeg vét, hun også vil tale med mig. – Sig bare, jeg er her! Det er det hele.

(går videre fræm i haven, så han ikke ses.)

Nordan.

Han vét ikke, hvad han selv siger.

Fru Riis.

Kære doktor, lad os komme afsted. Jeg er så ræd.

Nordan.

Ja, jeg er det ikke mindre. – Så nu vét hun det!

(de går.)

SCENE-ÆNDRING

Samme rum som i første og annen handling.

Første møte

Svava. Nordan.

(Svava kommer langsomt in, ser sig om, går utenfor døren og ser sig om der; in igen. Da hun så vender sig, står Nordan i døren.)

Svava.

Er *du* der? – – Å, onkel Nordan!

(hun hulker.)

Nordan.

Mit barn! Mit kære barn! Fat dig nu!

Svava.

Men har du ikke set mor? De sa', hun var gåt over til dig?

Nordan.

Jo, hun kommer straks. – Men vét du hvad? Vi to skulde nu gå en lang tur sammen i stedet for at tale med mor eller med nogen? En lang, stille tur? Hvad?

Svava.

Jeg kan ikke det.

Nordan.

Hvorfor?

Svava.

Fordi jeg må bli færdig.

Nordan.

Hvad mener du med det?

Svava (*uten at ænse hans spørsmål*).

Du –?

Nordan.

Ja?

Svava.

Vét Alf dette? – – Visste Alf det også?

Nordan.

Ja.

Svava.

Naturligvis alle sammen undtagen jeg. Å, – jeg har slik trang til at gemme mig væk; gemme mig væk!
Og det vil jeg også.

Nu ser jeg først hvorledes det er! Her er et helt bærg, som jeg har sat to hænder på og villet skyve væk.
Og så har de stått rund mig og led. Naturligvis.

Men lad mig få tale med Alf!

Nordan.

Med Alf?

Svava.

Jeg bar mig jo så urigtig ad igår. Jeg skulde aldrig ha gåt in. Men du kom og tok mig så bestemt. Jeg visste næsten ikke, at jeg fulgte.

Nordan.

Det var altså det med din far, – det, jeg havde sagt om din far, – som ...

Svava.

Jeg forstod det ikke straks. Men da jeg kom alene!

Mors besynderlige uro, fars trusel om at forlade landet, alle slags ytringer, tegn ... mange, mange ting, som jeg ikke havde forstået, ja, ikke engang husket ... *da kom de!*

Jeg viste det fra mig, og det kom igen. – Det kom igen, og det kom igen! ... Og så blev jeg som lamslået.
– Da du tok mig ved armen og sa': nu *må* du in! da kunde jeg næsten ikke tænke. Det gik rundt.

Nordan.

Ja, jeg bar mig ad som en stor tull – første gang og annen gang.

Svava.

Nej, det var bra! Bare bra!

Det kom jo galt; det er sant. Jeg må tale med Alf; for det skal ikke stå så.

Men ellers var det bra! Nu gæller det at bli færdig.

Nordan.

Hvad mener du med det?

Svava.

Hvor er mor?

Nordan.

Kære min pige, du skulde ikke foreta' dig noget idag. Helst ikke tale med nogen! Gør du det, – ja, da

vét jeg ikke, hvad som kan hænde.

Svava.

Men jeg vét det. – Ja, det nytter dig ikke! – Du tror, jeg er bare nervøsitet idag. Og det er jeg også. Men siger du mig imot, blir det bare værre.

Nordan.

Jeg siger dig jo heller ikke imot; jeg bare ...

Svava.

Ja, ja, ja! – Hvor er dog mor? – Og Alf må *du* få hit! Jeg kan jo ikke gå til ham, – hvad? Eller tror du, han er for stolt til at komme hit efter det igår? Å-nej, han er ikke det, Alf? Sig ham, han må ikke være stolt mot en, som er så ydmyget.

(gråter.)

Nordan.

Men er du også i stand til –?

Svava.

Du vét ikke, hvad jeg er i stand til, du! Men jeg må bli færdig snart. For dette har nu stået længe på.

Nordan.

Jeg skal altså be' din mor –?

Svava.

Ja! – Og Alf –?

Nordan.

Om en stund, ja. – Og dersom du ...

Svava.

Nei, ikke noget «dersom»!

Nordan.

Og dersom du trenger til mig, så rejser jeg ikke, før du er «færdig» som du siger.

(Svava hen til ham og omfavner ham. Han går.)

Annet møte

Svava. (Om lit kommer) Fru Riis.

Fru Riis *(gaar imot datteren).*

Mit barn!

(stanser.)

Svava.

Ja, mor; jeg kan ikke gaa mot dig. Jeg skælver også over hele mit legeme.

Og du vét ikke, hvad det er? Det er ikke gåt op for dig, at du ikke kan behandle mig således?

Fru Riis.

Behandle dig, Svava?

Svava.

Gud, mor! At du lar mig leve her dag ut dag in, år ut, år in – uten at la' mig vite, hvad jeg lever sammen med? Lar mig forkynne de strængeste grunsætninger fra et hus som vort? Hvad vil man sige om os, når nu alt blir kært?

Fru Riis.

Du vilde da vel ikke, jeg skulde sige mit barn, at ...

Svava.

... ikke sige mig det, mens jeg var barn! Men da jeg blev voksen? Jo! under enhver betingelse! Jeg må da få vælge, om jeg vil leve hjemme i slikt eller ej! Jeg må da få vite, hvad alle folk vét, – eller hvad de når som helst kan få vite.

Fru Riis.

Dette har jeg aldrig tænkt således.

Svava.

Aldrig tænkt således? Mor!

Fru Riis.

Aldrig! – For at skåne dig, for at ha fred over vort hjem, mens du var barn, og siden over dine studier, dine interesser og glæder, Svava, – for du er jo ikke som andre! – har jeg våket til det utrolige over, at du intet fik vite! Jeg trodde, det var min pligt! Du har ingen anelse om, hvad jeg har nedladt mig til – for din skyld, barn!

Svava.

Men det har du ingen ret til, mor!

Fru Riis.

Ingen ret til –?

Svava.

Nej! Nedværdiger du dig for min skyld, så nedværdiger du jo også mig!

Fru Riis (*bevæget*).

Men gud, Svava –!

Svava.

Ja, jeg bebrejder dig ikke noget, mor! – Nej ikke for alt i værden! Kære mor! – Jeg er bare så uendelig bedrøvet og forfærdet over dig, – at du kunde gå med en slik hemmelighed! Altså aldrig et øjeblik være rigtig dig selv mod mig! Bestandig skjult! Nej, at du kunde høre mig rose, hvad som ikke var ros værd; du

kunde se mig ha tillid, se mig kærtegne ... mor, mor, mor!

Fru Riis.

Ja, jeg har følt det selv! Ja, ja! Tusene ganger! Men jeg trodde, jeg turde ikke! Det var galt – å, galt! Jeg forstår det.

Men vilde du, at jeg skulde gåt min vej, straks jeg selv fik vite det?

Svava.

Det tør jeg ikke sige. Du har selv afgjort det. Enhvær får afgøre det, – eftersom hun har kærlighed og kræfter til.

Men da det varede ved, til jeg blev voksen –!

Naturligvis var det derfor, jeg atter tok fejl. Ti jeg var jo blet opdraget til at ta' fejl.

(Riis høres nynne fra venstre.)

Fru Riis.

Gud i himmelen, der er han!

(Riis ses i det samme foran vinduet til venstre. Men ved døren stanser han, og med et: «Det er sant!» vender han og går hurtig ut.)

Fru Riis.

Du blev rent forvandlet, barn! Du gjør mig bange, Svava! Du vil da vel ikke –?

Svava.

Men hvad har du da tænkt dig, mor?

Fru Riis.

At jeg har tålt så meget for din skyld, så at du må kunne tåle lit for min.

Svava.

Af dette? Aldrig det minste!

Fru Riis.

Men hvad vil du da?

Svava.

Naturligvis straks gå herifra.

Fru Riis (*gir et skrik*).

– – Så går jeg med!

Svava.

Du? Fra far?!

Fru Riis.

Det er for din skyld, jeg har blet hos ham. Uten dig ikke en dag! – –

Du vil ikke ha mig med?!

Svava.

Kære mor! – Jeg må få vænne mig til dette ny. Også du er jo blet ny. Jeg har jo også tat fejl af dig. Jeg må få vænne mig til det. – Jeg må få være alene. – Ja, bliv nu ikke så ulykkelig!

Fru Riis.

Dette til slut! Å, gud, dette til slut!

Svava.

Kære mor! Jeg kan ikke annet. Jeg går nu ut til mine barnehjem og ofrer mig helt for dem. Jeg må, jeg må! Får jeg ikke være alene, så rejser jeg længer bort.

Fru Riis.

Dette er det værste af alt sammen. Dette er det værste. – Der hører jeg –? Jo, det er han! Ikke sig noget nu! – For min skyld ikke noget nu; jeg kan ikke mere! Ikke på én gang! – Prøv at være vænlig! Svava! Hører du!

(Riis kommer nynnende igjen, denne gang med en ytter-frakke på armen.) (Svava iler frem, og efter lit usikkerhed sætter hun sig til venstre med ryggen halvt mot højre og halvt mot bak-grunnen. Hun søker ivrig noget at ta' sig for).

Tredje møte

Svava. Fru Riis. Riis. (Senere) Alf.

Riis *(lægger frakken fra sig. Han er i fest-dragt og bærer st. Olavs-ordenen).*

God morgen mine damer! God morgen!

Fru Riis.

God morgen!

Riis.

Første store nyhed: Hvem kørte mig fra slottet! Christensen!

Fru Riis.

Virkelig?

Riis.

Ja! Den vrede gud fra igår! Ja! – Han og min bror general-direktøren. Oppe paa slottet var jeg den første, han hilste på, da han kom. Han presenterte mig, konverserte mig – rent på utstilling!

Fru Riis.

Jaså!

Riis.

Der er selvfølgelig intet hændt her igår! Ingen hanske er kastet nogensteds i verden, æn sige i ansigtet på hans førstefødte! Christensen, den ærværdige kommandør af dags dato, føler behov til fred! Vi endte med at drikke champagne hos min bror.

Fru Riis.

Det var jo morsomt!

Riis.

Altså: godt humør, mine damer! Her er ingen ting hændt! Absolut ingen ting! Vi begynder rent og fint på en ren og fin duk, hvorpå der aldrig er spilt en dråpe! –

Fru Riis.

Det var jo heldigt!

Riis.

Ja, ikke sant? Denne vor datters noget stærke utladning har lettet hendes eget sind, rensket de andres begreber, – luften er behagelig let, for ikke at sige frugtbar.

Fru Riis.

Og på slottet? Hvorledes var det der?

Riis.

Ja, du ... når jeg så mig om blant alle os nybakte, så kan jeg jo ikke glat væk sige, at det er dyden, som belønnes her i værden.

Man presenterte os allikevel et gruelig højtideligt opråb. Der var noget, vi skulde redde ... jeg tror sågu' det var staten? ... eller det var kirken? ... ja, det vét jeg ikke; for jeg læste det ikke. De skrev under alle sammen!

Fru Riis.

Du også?

Riis.

Jeg også! Hvorfor skal man ikke være med i så godt selskab? Deroppe på højden af livet får man et gladere, et friere syn på tilværelsen! Al værden deroppe var venner! Man kom hen og gratulerte mig –, jeg visste til sist ikke, om det var på min datters vegne eller på mine egne; heller ikke visste jeg, at jeg havde så mange venner her i byen, æn sige ved hoffet! Men i så strålende selskab og i en luft af ros og

komplimenter og elskværdighed tar man det ikke nøje med nogen ting! Og så manfolk, bare manfolk! Der er dog – om forladelse, mine damer! – undertiden en egen charme ved at være blant bare manfolk, feststemte manfolk. Konversationen blir mere krydret, faktisk, robust; latteren livligere. Man forstår hværandre, næsten før man snakker.

Fru Riis.

Du er nok rigtig glad idag?

Riis.

Ja, det vét gud, jeg er! Og jeg vilde så gjerne, alle mennesker skulde være det! Livet kunde kanske være meget bedre; men set sådan fra højden kunde det også være meget værre. Og hvad os manfolk angår, så har jo også vi vore fejl; men vi er i grunnen ganske morsomme. Det blev, skam, kedeligt uten os.

Lad os ta' livet, som det er, min kære, søte Svava!

(Han nærmer sig henne. Hun rejser sig.)

Hvad er dette? Er du ænda i dårligt humør? Når du har fåt fiket ham op med din egen hanske, og det i fult familje-råd? Kan du med billighed forlange mere af livet? Jeg synes, du skulde stor-le, jeg! – – Eller står noget på? Hvad? Nej, hvad er det nu igjen?

Fru Riis.

Det er –

Riis.

Det er –?

Fru Riis.

Jo, det er ... at om et øjeblik kommer Alf.

Riis.

Hit? Alf? Om et øjeblik? Hurra! Så kan jeg forstå!

Men hvorfor sa' I mig ikke det straks?

Fru Riis.

Du har talt den hele tid siden du kom in.

Riis.

Det har jeg vist også, ja!

Ja, om *du* tar det alvorlig, kære Svava, så tillader du vel din «ridderlige» papa at ta' det muntert? For mig morer det ganske overordentlig. Jeg blev i godt humør straks idag, bare jeg så på Christensen, at ingen ting var i vejen.

Så Alf kommer her om et øjeblik? Da forstår jeg det hele! Hurra, én gang til! Hør, det er dog det prægtigste af alt, som ænnu er hændt idag! Jeg tror sannelig, jeg vil spille en fest-ouverture til hans komme!

(Går syngende mot pianoet.)

Fru Riis.

Å-nej! Riis! Hører du! Å-nej!

(Riis spiller og hører intet. Fru Riis går op og stanser ham, idet hun viser på Svava.)

Svava.

Lad ham spille! Kære, lad ham bare spille! Denne uskyldige lystighed, som jeg har beundret, fra jeg var barn! ... *(brister i gråt, men henter sig igjen.)* Afskyligt! Forfærdeligt!

Riis.

Du ser ut, som du har lyst til at kaste med hansker idag også, du. Det har slet ikke gåt over.

Svava.

Nej, det har ikke det!

Riis.

Her skal du få låne mine, hvis du ikke selv ...

Fru Riis.

Riis! – Ikke det!

Svava.

Jo, det også! – Kære, lad ham håne os! – Den, som har hans sædelige alvor, bør håne os!

Riis.

Hvad mener du med det? Er det mangel på sædeligt alvor, at jeg ikke sværmer for gamle jomfruer og sur dyd?

Svava.

Far! Du er –

Fru Riis.

Svava, dog!

Riis.

Nej, lad hende tale ut! Det er noget splitter nyt at se en velopdragen pige kaste hansker i ansigtet på sin forlovede og sigtelsler i ansigtet på sin far! – Især, at det sker for moralens skyld!

Svava.

Tal ikke om moral! Eller tal til mrs. North om den!

Riis.

Mrs. ... Mrs. ...s? Hvad har hun med –?

Svava.

– – Ti stille! – Jeg vét alt! Du har ...

Fru Riis.

Svava!

Svava.

Det er sant ... for mors skyld ikke videre!

Men da jeg igår kastede hansken, som du taler så meget om, da visste jeg det. Det var derfor! Det var mot alt slikt, mot begynnelsen og fortsættelsen, mot ham og mot dig! Da forstod jeg din hellige iver i denne sak og din moralske forargelse, som du lot mor høre og se på!

Fru Riis.

Svava!

Svava.

Å, din hensynsfulhed, din høflighed mot mor, som jeg også så ofte har beundret! Din spøk, dit gode humør, din elegance, – nu først vét jeg, hvad det betød! Å! Nej, jeg kan ikke mere tro på nogen ting! Det er forfærdeligt, forfærdeligt!

Fru Riis.

Men, Svava!

Svava.

Hele livet er blet urent for mig! Det beste, det kæreste er jo blet sort. Jeg føler det derfor også siden igår, som om jeg var kastet ut. Og det er jeg jo også fra alt det, jeg holdt af og satte højt, uten at jeg selv har den ringeste skyld i det.

Og allikevel er det ikke smærte, det, jeg føler mest af; nej, det er ydmygelse, det er skam. Alt, jeg har gåt og sagt, er jo nu blet til store ord, – og det, jeg har gjort i min egen sak, også til store ord ... og det uten at det er min skyld! For det er *din* skyld!

Jeg trodde, jeg visste noget om livet før også. Nej; jeg skulde nok få vite mere! Det er vel, forat jeg skal bøje mig så vidt, at jeg tilsist passer i det. Nu først er det mig klart, hvad du gik her og lærte mig – og tok mor og gud til vidne på! Men det skal ikke nytte!

Jeg siger, det er meget, at en kan holde ut, hvad jeg har tænkt igår, inat, idag. Men så er det én gang for alle ganger; ti siden kan aldrig noget mere overraske!

Å, at en man har hjærte til at la' sit barn opleve slikt!

Fru Riis.

Se på din far!

Svava.

Ja, – synes du, det er svært hvad jeg siger dig, så husk, hvad jeg før har sagt dig! Ikke længer siden æn her igår formiddag. Da har du mål for, hvor jeg har trod på dig, far ... og deraf også for, hvad jeg nu kænner *her!* – Å –!

Riis.

Svava!

Svava.

Du har ruineret hjemmet for mig! Næsten annen hvær stund i det er blet fordærvet. Og jeg kan ikke tænke mig det i en fræmtid heller.

Riis og Fru Riis.

Men, Svava!?

Svava.

Nej, jeg kan ikke! Trygheden er borte. Og da er der ikke mere noget hjem. Så er det bare at bo til leje, da. Siden igår bor jeg til leje.

Riis.

Sig ikke det! Mit barn!

Svava.

Ja, jeg er dit barn. Bare du siger det som nu, kænner jeg det dypt. Alt det, vi har levet sammen, vi to! Alt det morsomme på vore rejser; alt det, vi har læst sammen, spillet sammen, ... det kan ikke huskes, og det kan ikke tages op igen! Derfor kan jeg heller ikke bli her.

Riis.

Du kan ikke bli her?!

Svava.

Det vil minne mig så sårt. Alt er jo nu forvrænget.

Fru Riis.

Du skal se, du kan ikke gå heller!

Riis.

Men – *jeg* kan gå!

Fru Riis.

Du?

Riis.

Og mor og du blir her? – Men, Svava? –

Svava.

Nej, det tar jeg ikke imot! – komme, hvad der vil –

Riis.

Sig ikke mere! Svava, jeg bér! Gør mig ikke altfor, altfor ulykkelig! Husk, at jeg aldrig før idag ... Aldrig har tænkt at gjøre dig ... Kan du ikke mere holde mig ut, ... kan du ikke det, ... så lad mig få rejse! Det er jo jeg, ... som er den skyldige. Hører du, Svava! Jeg, ikke I! I må bli her!

Fru Riis.

Gud, der er Alf!

Riis.

Alf!

(Stilhed.)

Alf *(stanser i døren. Stilhed).*

Jeg skal måske gå igen –?

Riis.

Gå igen? – – Gå igen, siger De? – – Nej, på ingen måde! Nej! – Nej, det kunde ikke være belejligere! Nej, det kunde virkelig ikke! Min væn; min kære væn! Tak!

Fru Riis (*til Svava*).

Vil du være alene –?

Svava.

Nej, nej, nej!

Riis.

De vil tale med Svava – ja?

Jeg holder det for rigtigst, at jeg så drar mig tilbage. I bør jo nu få tale frit ut. Være alene. Naturligvis, ja! De tillader altså, at jeg fjærner mig? Ikke sant? Jeg har også et højst vigtigt ærende in til byen. Undskyld! Jeg skal gøre en smule omklædning i al hast. Undskyld!

(In i sit kammer.)

Alf.

Jeg kan naturligvis komme en annen gang.

Fru Riis.

Men De ønsker vist gjerne en samtale nu straks?

Alf.

Her skal ikke være spørgsmål om, hvad jeg ønsker. Jeg ser det – og jeg hørte doktor Nordan sige det –, at frøkenen er anstrængt. Men jeg holdt det allikevel for pligt at melde mig.

Svava.

Og jeg takker Dem for det! Det er mere, – meget mere, æn jeg har fortjent. Men jeg vil også sige Dem

det straks, at det igår – jeg mener formen for det igår –, det kom af, at jeg en stund i forvejen havde fåt vite noget, som jeg aldrig havde visst før. Og det blandede sig in.

(Hun kan ikke skjule sin bevægelse.)

Alf.

Jeg visste, at det igår – det angrede De idag. De er så god. Og det var mit eneste håb om at få se Dem igen.

Riis *(kommer delvis omklædt ut fra sit rum).*

Er der nogen, som har et ærende in til byen? Så skal jeg besørge det, – ja? Jeg har tænkt mig, at damerne kanske nu vilde gøre en længre eller kortere utenlands-rejse? Hvad siger I om det? Når tankerne er på veje at bli – ja, hvad skal man kalle det? – for strænge eller måske rettere for tunge, adspreder det så mærkelig. Jeg har ofte prøvet det med mig selv. Å, ofte! – Ja, tænk på det! Ikke sant? – Jeg kunde like godt træffe forføjninger nu straks, hvis det var så, – hvad?

Altså: farvel så længe! Og tænk på det! Jeg selv finner det så udmærket.

(Ut af døren og går til venstre.)

(Svava ser smilende på sin mor og gemmer derpå sit åsyn.)

Fru Riis.

Jeg vil få lov til en liten stund at –

Svava.

Mor!

Fru Riis.

Jeg kan ikke annet, du! Jeg må samle mig. Dette er for meget for mig. Jeg skal ikke gå længre bort æn in der. *(Peker til venstre.)* Og jeg skal snart være her igen.

(Svava kaster sig på en stol ved bordet overgit til sin bevægelse.)

Fjærde møte

Svava. Alf.

Alf.

Nu har jeg en følelse af, at det hele er kommet tilbage til os to.

Svava.

Ja. –

Alf.

De kan vel forstå, at jeg siden igår ikke har gjort andet æn holde taler til Dem? – Men det nytter mig ikke stort nu.

Svava.

Det var dog snilt, De kom.

Alf.

Må jeg da få lov til at be' Dem om én eneste ting, men om den af alt mit hjerte: *vænt på mig!*

For nu vét jeg, hvad som fører fræm til Dem. Vi har jo lagt vor livs-plan, vi to, og skønt jeg nu blir alene om den, – jeg skal føre den igjennem! Urokkelig! Så kanske De en dag, når De ser, hvor tro jeg har været –
–?

– – Det er pålagt mig ikke at plage Dem, aller minst idag. Men et svar? Så stilt, så litet som muligt? –
Et svar?

Svava.

Men hvorfor?

Alf.

Jeg må ha det at leve på. For jeg hører til de mæn, at jo højere kransen hænger, des mere er livet værdt for mig.

Et svar!

Svava (*forsøker, men brister i gråt*).

Ja, De ser, at al ting bevæger mig idag. Jeg kan ikke. – – Hvad vil De også? At jeg skal vente? Hvad vil det sige? At være færdig – og dog ikke færdig; forsøke på at glemme – og bestandig bygge op igen.

(Overvældes atter af bevægelse.) Nej!

Alf.

Jeg ser, De må være alene. Men det er mig aldeles umuligt at gå!

(Svava reiser sig for at skjule sin bevægelse. Alf går efter og kaster sig på knæ.)

Alf.

Et eneste ord til mig!

Svava.

Men forstår De da ikke, at dersom De kunde gi' mig den fryd én gang til, som bare den store tillid gir, – tror De, jeg da ventede på Dem? Nej, jeg kom og takkede Dem på mine knæ! Kan De et øjeblik tvile om det?

Alf.

Nej, nej!

Svava.

Men jeg har den ikke.

Alf.

Svava!

Svava.

Jeg bér Dem!

Alf.

Farvel! – Å, farvel! – Men på gensyn? – På gensyn?

(Han går. Men ved døren stanser han.)

Jeg må ha et tegn! Et bestemt tegn! Ræk en hånd ut mot mig!

(Svava vender sig nu mot ham og rækker ham bægge sine hænder. Han går.)

Fru Riis *(kommer fra døren til venstre).*

Lovede du ham noget?

Svava.

Jeg tror det.

(Hun lægger sig i stor bevægelse op til moderen.)

Bjørnstjerne Bjørnsons *En hanske* er lastet ned gratis fra bokselskap.no